

**Vergi Məcəlləsinə 2017-ci ildən
qüvvəyə minmiş dəyişikliklərlə
bağlı hazırlanmış**

PRAKTİKİ VƏSAİTLƏR

Bakı 2017

Mündəricat

Yeni anlayışlar.....	
Transfer qiymətinin tətbiqi.....	
Könüllü vergi açıqlaması.....	
Vergi yoxlamalarına aid müddələrdə edilmiş dəyişikliklər.....	
Maliyyə institutlarında vergi monitorinqi.....	
Elektron qaimə-fakturaların tətbiqi.....	
Vergi öhdəliyinin əvvəlcədən müəyyən edilməsi.....	
Vergi borcunun alınması sahəsində qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi.....	
Fiziki şəxslərin gəlir və hüquqi şəxslərin mənfəət vergisinə edilən əlavə və dəyişikliklər.....	
Əlavə Dəyər Vergisinə edilən dəyişikliklər.....	
Aksiz vergisinə edilmiş dəyişikliklər.....	
Torpaq vergisinə edilmiş dəyişikliklər.....	
Elektron ticarətin vergiyə cəlb edilməsi.....	
Fiziki şəxslərin vergi öhdəliklərinin aylıq sabit vergi şəklində müəyyən edilməsi.....	
Nağdsız hesablaşmaların məhdudlaşdırılması.....	
Torpaq sahəsinin satışının sadələşdirilmiş vergiyə cəlb edilməsi.....	
Vergi ödəyicilərinin hüquq və vəzifələri.....	

Yeni anlayışlar

Vergi Məcəlləsinin 13-cü maddəsi həmin qanunda istifadə edilən əsas anlayışların hansı mənə kəsb etdiyini ifadə edir. Bu məqsədlə Vergi Məcəlləsinə 2017-ci ildən qüvvəyə minmiş dəyişikliklərin mahiyyətinə uyğun olaraq 13-cü maddəyə bir neçə yeni anlayış əlavə edilmiş, həmçinin, mövcud olan bir sıra anlayışlara əlavələr edilmişdir. Bunlar aşağıdakılardır:

(13.2.12) Gəlir

- malların (işlərin və xidmətlərin) təqdim edilməsi ilə bağlı əməliyyatların ümumi dəyəri, habelə satışdankənar gəlir. Vergitutma məqsədləri üçün gəlirin əldə edilmə vaxtı Məcəllənin 132-ci və 135-ci maddələri ilə müəyyən olunur.

(13.2.16) Azərbaycan mənbəyindən gəlir. Bu anlayışa aşağıdakı məzmununda 13.2.16.14-1-ci maddə əlavə edilməklə həmin maddədə göstərilən gəlir Azərbaycan mənbəyindən gəlirlərə aid edilmişdir

- Vergi Məcəlləsinin 128-ci maddəsində nəzərdə tutulan güzəştli vergi tutulan ölkələrdə təsis edilmiş (qeydiyyatdan keçmiş) subyektlərə rezidentlərin və qeyri-rezidentlərin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəlikləri tərəfindən birbaşa və ya dolayısi ilə edilən ödənişlər Azərbaycan mənbəyindən gəlirlərə aiddir.

(13.2.49) Vergi partnyorluğu sazişi

Bu anlayışa vergi öhdəliyinin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi barədə qərar və könüllü vergi açıqlaması adlı aşağıdakı maddələr əlavə edilmişdir

- 13.2.49-1. **vergi öhdəliyinin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi barədə qərar** – gələcəkdə həyata keçiriləcək vergi tutulan əməliyyatlar üzrə vergi öhdəliklərinin və vergi qanunvericiliyinin tətbiq edilməsinin doğuracağı hüquqi nəticələrin vergi orqanı tərəfindən əvvəlcədən müəyyən edilməsini təsdiq edən Vergi Məcəlləsinin 77-1-ci maddəsində nəzərdə tutulan sənəd.
- 13.2.49-2. **könüllü vergi açıqlaması** – səyyar vergi yoxlaması başa çatdıqdan sonra yoxlama zamanı aşkar edilməyən və vergi öhdəliyinin yaranmasına səbəb olan halların vergi ödəyiciləri tərəfindən vergi orqanlarına könüllü olaraq bəyan edilməsi.

(13.2.60) Kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı

- sənaye üsulu (o cümlədən xüsusi broyler təsərrüfatları, avtomatlaşdırılmış tövlə sistemləri və sair) da daxil olmaqla, heyvanların və quşların yetişdirilməsi, bəslənməsi, diri şəkildə olarkən onlardan məhsulların (ilkin formada, yarımfabrikat kimi istifadə olunaraq yeni məhsula çevrilmədən, kimyəvi tərkibi dəyişdirilmədən, konservləşdirilmədən) əldə edilməsi, bitkiçilik məhsullarının becərilməsi.

(13.2.61) Kənd təsərrüfatı məhsullarının satışı

- Vergi Məcəlləsinin məqsədləri üçün aşağıdakı tələblər çərçivəsində kənd təsərrüfatı məhsullarının təqdim edilməsi:
 - istehsal olunan (o cümlədən sənaye üsulu ilə, xüsusi broyler təsərrüfatlarında, avtomatlaşdırılmış tövlə sistemlərində və digər yerlərdə) canlılar diri şəkildə, habelə onlardan diri şəkildə olarkən əldə edilmiş məhsullar ilkin formada, heç bir kimyəvi təsirə məruz qalmadan təqdim edilməlidir;
 - bitkiçilik məhsulları və digər kənd təsərrüfatı məhsulları təqdim edilərkən təbiətdə olduğu ilkin formasını saxlamalı, kimyəvi tərkibi dəyişdirilməməli, konservləşdirilməməlidir.

(13.2.62) Pərakəndə satış

- malların alıcıya son istehlak məqsədi ilə və yalnız Vergi Məcəlləsində müəyyən edilmiş qaydada qəbz və ya nəzarət-kassa aparatının çeki (sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən hüquqi və fiziki şəxslərə onların tələbi ilə qaimə-faktura və ya elektron-qaimə faktura və ya elektron vergi hesab-fakturası) təqdim edilməklə həyata keçirilməsi üzrə ticarət fəaliyyəti.

(13.2.63) Topdansatış

- malların alıcıya satışının (təqdim edilməsinin) onun sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün və yalnız Vergi Məcəlləsində müəyyən edilmiş qaydada qaimə faktura və ya elektron-qaimə faktura və ya elektron vergi hesab-faktura təqdim edilməklə həyata keçirilməsi üzrə ticarət fəaliyyəti.

(13.2.64) Ticarət əlavəsi

- malın ƏDV tətbiq edilmədən pərakəndə satış qiyməti (mallar əvəzsiz təqdim edildiyi və ya barter olunduğu halda bazar qiyməti) ilə malgöndərənə ödənilən alış qiyməti arasındakı fərq.

(13.2.65) Transfer qiyməti

- Vergi Məcəlləsinin 14-1.2-ci maddəsində göstərilən şəxslər (Azərbaycan Respublikasının rezidenti ilə onunla qarşılıqlı surətdə asılı olan qeyri-rezident şəxslər arasında, qeyri-rezidentin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəliyi ilə həmin qeyri-rezidentin özü və ya onun başqa dövlətlərdə yerləşən hər hansı nümayəndəliyi, filialı və digər bölməsi arasında və Azərbaycan Respublikasının rezidenti və (və ya) qeyri-rezidentin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəliyi ilə güzaştli vergi tutulan ölkələrdə təsis edilmiş (qeydiyyatdan keçmiş) subyektlər arasında) istisna olmaqla, digər şəxslər arasında eyni şərtlər daxilində həyata keçirilən və müqayisə edilə bilən əməliyyatlarda təsbit olunan qiymətlərin cəminin həmin əməliyyatların sayına bölünməsi yolu ilə müəyyən edilən orta qiymət, habelə Vergi Məcəlləsinin 14-1-ci maddəsinə əsasən müəyyən edilən qiymət.

(13.2.66) Maliyyə institutu

- Vergi Məcəlləsinin məqsədləri üçün aşağıdakı fəaliyyətlərdən ən azı birini həyata keçirən vergi ödəyicisi:
- bank fəaliyyəti;
- həyatın yığıcı sığortası və (və ya) annuitet sığortası fəaliyyəti;
- depozitar fəaliyyəti – bu Məcəllənin məqsədlərinə uyğun olaraq, depozitar dedikdə, fəaliyyətinin əhəmiyyətli hissəsini digər şəxslər üçün maliyyə aktivlərinin saxlanılmasını təşkil edən hüquqi şəxs nəzərdə tutulur. Müəssisənin aşağıdakı müddətlərdən daha az olan müddət ərzində digər şəxslər üçün maliyyə aktivlərinin saxlanılması və əlaqədar maliyyə xidmətlərinin göstərilməsi fəaliyyətindən əldə etdiyi mənfəət onun ümumi fəaliyyəti üzrə əldə etdiyi mənfəətin ən azı 20%-ni təşkil edirsə, maliyyə aktivlərinin saxlanılması təşkilatın fəaliyyətinin əhəmiyyətli hissəsini təşkil etmiş hesab olunur:
 - maliyyə institutunun depozitar kimi təsbit edildiyi ildən əvvəlki ilin 31 dekabrında (və ya təqvim ili olmayan hesabat dövrünün son günündə) başa çatan üç illik müddət;
 - müəssisənin fəaliyyət göstərdiyi müddət;
 - qiymətli kağızların (veksellər, depozitar qəbz və sair), törəmə maliyyə alətlərinin, xarici valyutaların məzənnə, faiz dərəcəsi və indeks alətləri, qiymətli kağızlarla ticarət və ya əmtəə üzrə fyuçerslərin müştəri üçün və ya müştərinin adından aparılan ticarət fəaliyyəti;
 - investorların portfəllərinin idarə edilməsi fəaliyyəti;
 - qeyd olunmuş fəaliyyətlərdən hər hansı biri ilə məşğul olan şəxs tərəfindən idarə olunan hüquqi şəxsin həyata keçirdiyi fəaliyyət.

(13.2.67) Maliyyə institutlarında vergi monitorinqi

- maliyyə institutları tərəfindən vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsini nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin tələblərinə əməl edilməsi işinə nəzarət tədbirləri.

(13.2.68) Elektron audit

- vergi ödəyicisinin elektron formatda saxlanılan maliyyə (mühasibat) məlumatlarına xüsusi proqram təminatı vasitəsilə birbaşa və ya məsafədən çıxış imkanı yaradılmaqla aparılan vergi yoxlaması.

(13.2.69) Vergi üstünlüyü

- vergi tutulan əməliyyatın faktiki iqtisadi göstəriciləri dəyişmədən, vergilərin Vergi Məcəlləsində müəyyən edilmiş müddətlərdə və məbləğdə ödənilməsindən yayınma.

(13.2.70) Vergidən yayınma sxemi

- vergi üstünlüyü əldə etmək məqsədi ilə hər hansı formada bağlanmış əqd və ya aparılmış əməliyyat.

(13.2.71) Vergi tutulan əməliyyatın faktiki iqtisadi göstəricisi

- vergi tutulan əməliyyatın məbləği, həcmi (mal partiyasının həcmi), icra müddəti və şərtləri.

Transfer qiymətinin tətbiqi

Dəyişiklik: Xərclərin süni şəkildə artırılması (transfer qiymətləndirmə) hallarının qarşısının alınması məqsədilə Vergi Məcəlləsinə 13.2.65-ci, 14-1-ci və 16.1.4-1-ci və 57.4-ci maddələr əlavə edilib, 16.1.4-cü maddədə dəyişikliklər edilmişdir.

Dəyişikliyin mahiyyəti: Vergi Məcəlləsinə transfer qiymətinin tətbiqi ilə bağlı edilmiş dəyişikliyin məqsədi bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqəli şəxslər (şirkət və onun daimi nümayəndəliyi, eyni təsisçisi olan şirkətlər və s.) tərəfindən aparılan əməliyyatların bazar qiymətləri prinsipinə uyğun aparılmasına nəzarət etmək və bu əməliyyatlar nəticəsində vergitutma bazasının azaldılmasının qarşısını almaqdır. Transfer qiymətinin aydın olması üçün misala nəzər yetirək:

Eyni təsisçiyə məxsus "A" şirkəti (Azərbaycan rezidenti) və "B" şirkəti (güzaştli vergi tutulan ölkənin rezidenti) mövcuddur. "A" şirkətinin məhsulun hazırlanmasına çəkdiyi xərclər 1 milyon manatdır, malların bazar qiyməti isə 2 milyon manatdır. "A" şirkəti malları "B" şirkətinə 1 milyon 100 min manat qiymət müqabilində təqdim edir, 100 min manat mənfəət əldə edir və bu mənfəətdən 20 min manat mənfəət vergisi ödəyir ($100.000 * 20\%$). "B" şirkəti bu malları Azərbaycanda 2 milyon manata təqdim edir və 900.000 manat mənfəət əldə edir. Başqa ölkənin rezidenti olduğundan əldə etdiyi mənfəətdən Azərbaycanda mənfəət vergisi ödəmir. Beləliklə, Azərbaycan büdcəsinə ödənilməli 180.000 manat vergi bu yolla azaldılır ($900.000 * 20\%$).

01.01.2017-ci il tarixdən etibarən **transfer qiymətləri aşağıda göstərilən şəxslər arasında təqvim ili ərzində yalnız ümumi dəyəri 500.000 manatdan artıq olan**

əməliyyatlara tətbiq olunur və mənfəət (gəlir) vergisinin məqsədləri üçün istifadə edilir.

- Azərbaycan Respublikasının rezidenti ilə onunla qarşılıqlı surətdə asılı olan qeyri-rezident şəxslər arasında;
- qeyri-rezidentin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəliyi ilə həmin qeyri-rezidentin özü və ya onun başqa dövlətlərdə yerləşən hər hansı nümayəndəliyi, filialı və digər bölməsi arasında;
- Azərbaycan Respublikasının rezidenti və (və ya) qeyri-rezidentin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəliyi ilə güzəştli vergi tutulan ölkələrdə təsis edilmiş (qeydiyyatdan keçmiş) subyektlər arasında.

Qeyd olunanlarla əlaqədar **hesabat ilindən sonrakı ilin mart ayının 31-dən gec olmayaraq təqvim ili ərzində yuxarıda göstərilən hər bir şəxs üzrə ümumi dəyəri 500.000 manatdan artıq olan əməliyyatlara dair Vergilər Nazirliyinin müəyyən etdiyi formada arayışı təqdim etmək**, habelə həmin şəxslərə dair məlumatları (o cümlədən onların reyestr məlumatlarını) vergi orqanının tələbi ilə təqdim etmək vergi ödəyicilərinin vəzifələrinə aid edilmişdir. **Qeyd olunan arayışı müəyyən edilən müddətdə təqdim etməyən vergi ödəyicisinə vergi orqanının rəhbərinin (onun müavininin) qərarına əsasən 500 manat məbləğində maliyyə sanksiyası tətbiq edilir.**

Yuxarıda qeyd olunan şəxslər arasında aparılan əməliyyatlar zamanı vergi ödəyicisinin təqdim etdiyi mallara (işlərə, xidmətlərə) tətbiq etdiyi qiymətlər eyni əməliyyat üçün yuxarıda qeyd olunan şəxslər istisna olmaqla, digər şəxslər arasında eyni şəraitdə təşəkkül tapan qiymətlərin aşağı həddindən az olduqda, vergilər transfer qiyməti ilə, yuxarı həddindən çox olduqda isə faktiki satış qiyməti ilə hesablanır.

Vergi Məcəlləsinə əsasən **transfer qiyməti dedikdə** Azərbaycan Respublikasının rezidenti ilə onunla qarşılıqlı surətdə asılı olan qeyri-rezident şəxslər, qeyri-rezidentin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəliyi ilə həmin qeyri-rezidentin özü və ya onun başqa dövlətlərdə yerləşən hər hansı nümayəndəliyi, filialı və digər bölməsi, Azərbaycan Respublikasının rezidenti və (və ya) qeyri-rezidentin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəliyi ilə güzəştli vergi tutulan ölkələrdə təsis edilmiş (qeydiyyatdan keçmiş) subyektlər istisna olmaqla, digər şəxslər arasında eyni şərtlər daxilində həyata keçirilən və müqayisə edilə bilən əməliyyatlarda təsbit edilən qiymətlərin cəminin, həmin əməliyyatların sayına bölünməsi yolu ilə müəyyən edilən orta qiymət, habelə ayrı-ayrı əməliyyatlar haqqında müqayisə edilə bilən məlumatlar mövcud olmadıqda və (və ya) rəsmi və açıq mənbələrdən malların (işlərin, xidmətlərin) yuxarıda qeyd olunan şəxslər istisna olmaqla, digər şəxslər arasında təqdim edilmə qiyməti barədə məlumat əldə

etmək mümkün olmadıqda, aşağıdakı üsullardan biri əsasında müəyyənləşdirilən qiymət nəzərdə tutulur.

- *sonrakı (təkrar) satış qiymətinə əsasən;*
- *dəyərin toplanması üsuluna əsasən;*
- *rentabellik üsuluna əsasən;*
- *mənfəətin bölgüsü üsuluna əsasən.*

Alınmış malların (işlərin, xidmətlərin) alış qiyməti eyni əməliyyat üçün yuxarıda qeyd olunan şəxslər istisna olmaqla, digər şəxslər arasında eyni şəraitdə təşəkkül tapan ən yüksək qiymətdən çoxdursa və onların dəyəri gəlirdən çıxılan xərclərə aid edilmişdirsə, həmin malların (işlərin, xidmətlərin) dəyəri gəlirdən çıxılan xərclərə transfer qiyməti ilə aid edilir və vergilər yenidən hesablanır.

Transfer qiymətinin tətbiqi zamanı qiymətlərə təsir edə bilən amillər müəyyənləşdirilərkən Vergi Məcəlləsinin bazar qiymətinə aid olan müddəaları tətbiq edilir. Belə ki, malların (işlərin, xidmətlərin) bazar qiymətləri müəyyənləşdirilərkən qiymətlərə təsir edə bilən aşağıdakı amillər nəzərə alınır:

- *göndərilmiş malların (görülmüş işlərin, göstərilmiş xidmətlərin) həcmi (əmtəə partiyasının həcmi);*
- *öhdəliklərin icra olunması müddəti, ödəniş şərtləri;*
- *mallara (işlərə, xidmətlərə) tələb və təklifin dəyişməsi, (o cümlədən istehlakçı tələbinin mövsümi olaraq artıb-azalması);*
- *malların mənşə ölkəsi, alındığı və ya təqdim edildiyi yer;*
- *malların (işlərin, xidmətlərin) göndərilmə şərtləri;*
- *malların keyfiyyətinin və digər istehlak göstəricilərinin səviyyəsi;*
- *marketing siyasətinin aparılması ilə əlaqədar olaraq analoqu olmayan yeni malların (işlərin, xidmətlərin) bazara çıxarılması, yaxud malların (işlərin, xidmətlərin) yeni bazara çıxarılması, istehlakçıların tanış olması məqsədilə əmtəə nümunələrinin təqdim edilməsi;*
- *işlərin görülməsi, xidmətlərin göstərilməsi, o cümlədən təmir, tikinti, quraşdırma işləri, nəqliyyat, icarə, təhsil, tibb xidmətləri və digər sahələr üzrə bazar qiymətləri müəyyənləşdirilərkən işlərin görüldüyü, xidmətlərin göstərildiyi ərazi, onların keyfiyyət göstəriciləri və qiymətlərə təsir edə bilən digər şərtlər nəzərə alınır.*

Bununla belə, vergi ödəyicisinin malların (işlərin, xidmətlərin) transfer qiymətinin Vergi Məcəlləsində göstərilənlərdən fərqli qaydada müəyyənləşdirilməsi barədə sübutlar təqdim etmək hüququ vardır.

Malların (işlərin, xidmətlərin) transfer qiymətləri müəyyən edilərkən birja kotirovkaları haqqında rəsmi məlumat mənbələrindən, vergi ödəyicilərinin vergi orqanına təqdim etdiyi məlumatlardan, açıq məlumat mənbələrində yerləşdirilmiş hesabatlardakı məlumatlardan və digər müvafiq məlumatlardan istifadə edilir.

Transfer qiymətlərinin müəyyən edilməsi və tətbiqi qaydası Vergilər Nazirliyi tərəfindən müəyyən edilir.

Qeyd edilən müddəalara əsasən rezident vergi ödəyicisinin ölkə hüdudlarından kənarında, o cümlədən vergi sığınacağı (ofşor) hesab edilən dövlətlərdə və ya ərazilərdə təsis edilmiş vergi ödəyiciləri ilə aparılan əməliyyatlar üzrə əldə edilən gəlirləri transfer qiymətləri tətbiq edilməklə vergiyə cəlb ediləcəkdir.

Transfer qiymətqoyma Avropa İttifaqına daxil olan ölkələrdə, Amerika Birləşmiş Ştatlarında və sair dövlətlərdə tətbiq olunur.

Könüllü vergi açıqlaması

Könüllü vergi açıqlaması sisteminin tətbiqi məqsədilə beynəlxalq təcrübə nəzərə alınmaqla Vergi Məcəlləsinə 13.2.49-2-ci, 72.5-1-ci və 72.5-2-ci maddələr əlavə edilmişdir.

Könüllü vergi açıqlaması dedikdə səyyar vergi yoxlaması başa çatdıqdan sonra yoxlama zamanı aşkar edilməyən və vergi öhdəliyinin yaranmasına səbəb olan halların vergi ödəyiciləri tərəfindən vergi orqanlarına könüllü olaraq bəyan edilməsi nəzərdə tutulur.

Məlum olduğu kimi, vergi ödəyicilərində aparılan səyyar vergi yoxlamalarının başa çatmasına baxmayaraq vergi orqanının əldə etdiyi mənbəyi bəlli olan hər hansı məlumat əsasında vergi ödəyicisinin gəlirlərinin və ya vergitutma obyektinin gizlədilməsinin (azaldılmasının) əlamətləri müəyyən edildikdə vergi qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş hallarda növbədənkənar vergi yoxlaması keçirilə bilər. Bu zaman keçirilən vergi yoxlaması ilə büdcədən yayındırılmış vergi məbləğləri dövlət büdcəsinə bərpa edilməklə, həmin yayındırılmış məbləğə **50 faiz miqdarında** maliyyə sanksiyası tətbiq edilir.

Dəyişikliyə qədər qüvvədə olan qanunvericilikdə vergi ödəyicisi tərəfindən dəqiqləşdirilmiş vergi bəyannaməsinin səyyar vergi yoxlaması başladığı gündə vergi orqanına təqdim edə bilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Lakin yeni dəyişiklik vergi ödəyicilərinə həm də imkan verir ki, səyyar vergi yoxlaması zamanı vergi orqanı tərəfindən aşkar edilməyən və əlavə vergi hesablanmasına səbəb olacaq halları könüllü şəkildə bəyan etsin və səyyar vergi yoxlamasının aparıldığı dövrə görə **dəqiqləşdirilmiş bəyannamə təqdim etsin.** Təqdim edilmiş həmin bəyannamə üzrə yalnız könüllü açıqlanmış vergi məbləği büdcəyə ödənilir, həmin məbləğə **faiz hesablanmır və maliyyə sanksiyası tətbiq edilmir.**

Vergi yoxlamalarına aid müddələrdə edilmiş dəyişikliklər

Vergi Məcəlləsinə edilən dəyişikliklər sırasında vergi yoxlamalarını əhatə edən əlavə və dəyişikliklər də mövcuddur ki, bu əlavə və dəyişikliklər həmin yoxlamalar ilə bağlı bəzi çətinliklərin aradan qaldırılması və onlarla bağlı bir sıra məsələlərin təkmilləşdirilməsi məqsədi daşıyır.

Kameral vergi yoxlamalarının 30 gün müddətində başa çatdırılması

2017-ci ilin 1 yanvar tarixinədək qüvvədə olan qanunvericiliyə əsasən kameral vergi yoxlaması vergi ödəyicisi tərəfindən verginin hesablanması və ödənilməsi üçün əsas olan sənədlərin vergi orqanına təqdim edildiyi gündən **30 gün müddətində** keçirilirdi. Vergi ödəyiciləri tərəfindən müvafiq sənədlərin vaxtında təqdim edilməməsi və ya ümumiyyətlə sənədləşmənin aparılmaması bəzən kameral qaydada keçirilən vergi yoxlamalarının müddətinin uzadılması ilə nəticələnirdi.

Belə halların aradan qaldırılması məqsədi ilə kameral vergi yoxlamasının vergi bəyannaməsinin təqdim edildiyi vaxtdan **30 iş günü müddətində həyata keçirilməsini** və bu müddət başa çatdıqdan sonra həmin bəyannamə üzrə yenidən kameral vergi yoxlamasının keçirilməsini qadağan edən müddəə **Vergi Məcəlləsinin 37-ci maddəsinə** daxil edilmişdir. Vergi orqanlarında risklərin avtomatlaşdırılmış qaydada emalı sisteminin tətbiqinə başlanılmışdır ki, bu da bəyannamələrin **30 gün müddətində** kameral qaydada yoxlanılmasına imkan verəcəkdir.

Kameral vergi yoxlaması başa çatdıqdan sonra vergi orqanı verginin hesablanması üçün əlavə sənəd və ya mənbəyi məlum olan digər məlumat aşkar etdikdə, vergi ödəyicisinə 5 iş günü müddətində dəqiqləşdirilmiş vergi bəyannaməsinin 10 iş günü müddətində təqdim edilməsi üçün müəyyən edilmiş forma üzrə müvafiq bildiriş göndərəcəkdir.

Elektron auditin tətbiqi dairəsinin genişləndirilməsi

Dövlət vergi siyasətinin əsas hədəflərindən biri olan sahibkarlarla vergi orqanı arasında birbaşa təmasın minimuma endirilməsi və əlaqələrin elektron qaydada həyata keçirilməsindən ibarətdir. Bununla əlaqədar **Vergi Məcəlləsinin 13.2.68-ci maddəsinə** “**elektron audit**” anlayışı daxil edilmişdir ki, həmin anlayışa əsasən elektron audit vergi ödəyicisinin elektron formatda saxlanılan maliyyə (mühasibat) məlumatlarına xüsusi proqram təminatı vasitəsilə birbaşa və ya məsafədən çıxış imkanı yaradılmaqla aparılan

vergi yoxlaması deməkdir. Eyni zamanda elektron auditin vergi orqanının qərarına əsasən Vergilər Nazirliyinin müəyyən etdiyi qaydada aparılması ilə bağlı Vergi Məcəlləsinə **38.8-ci maddə** daxil edilmiş, **38.1-ci maddədə** “Səyyar vergi yoxlaması” sözlərindən sonra “, **o cümlədən elektron audit**” sözləri əlavə edilmiş, **38.2-ci maddənin** ikinci bəndində isə “**ildə**” sözü “**təqvim ili ərzində**” sözləri ilə əvəz edilmişdir.

Vergi Məcəlləsinin IV və V Fəsiləri vergi nəzarətini və vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyət tədbirlərini əhatə edir. Yuxarıda göstərilənlər və vergi yoxlamaları ilə bağlı digər məsələlərin təkmilləşdirilməsi və tənzimlənməsi məqsədilə Vergi Məcəlləsinin IV və V Fəsillərinə bir sıra əlavə və dəyişikliklər edilmişdir ki, bunlar da aşağıdakılardan ibarətdir:

Vergi Məcəlləsinin “Sənədlərin tələb edilməsi”nə aid 42.1-ci maddəsinə yeni bənd əlavə edilmişdir ki, həmin bəndə əsasən səyyar vergi yoxlaması ilə yanaşı, *operativ vergi nəzarəti tədbirlərinin keçirilməsi zamanı da sənədlərin və ya elektron faylların verilməsi barədə tələb yönəldilən şəxs həmin sənədləri və ya elektron faylları 1 iş günü ərzində təqdim etməlidir. Məcəllənin 42.4-cü maddəsində* isə vergi nəzarətinin həyata keçirilməsi və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə əsasən daxil olmuş sorğuların icrası ilə bağlı zəruri olan sənədlər və ya onların lazımı qaydada təsdiq edilmiş surətləri vergi orqanının müraciətinə əsasən **20 gün əvəzinə 10 iş günü** müddətində təqdim edilməsi barədə dəyişiklik edilmişdir.

Vergi Məcəlləsinin “Operativ vergi nəzarəti”nə aid 50-ci maddəsinə

- “Sadələşdirilmiş vergi üzrə sabit məbləğin ödənilməsi haqqında qəbz” almayan vergi ödəyicilərinin aşkar edilməsinə,
- nağdsız hesablaşmaların həyata keçirilməsi ilə bağlı qanunla müəyyən olunmuş tələblərə əməl olunmasına,
- pul vəsaitinin uçotdan gizlədilməsi və ya uçota alınmaması hallarına və malların Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilən qaimə-faktura və ya elektron qaimə-faktura və ya elektron vergi hesab-faktura əsasında alınmasına nəzarət edilməsi məqsədilə **50.1.10 – 50.1.13-cü maddələr əlavə edilmişdir.**

Vergi Məcəlləsinin “Vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyətin ümumi əsasları”na aid 53.8-ci maddəsinə edilmiş dəyişikliyə əsasən vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsinə nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr əsasında xarici dövlətlərdən daxil olmuş məlumat mübadiləsi üzrə sorğuların cavablandırılması üçün tələb olunan məlumat və sənədlərin müəyyən edilən müddətdə təqdim edilməməsinə və ya bilərəkdən təhrif olunmaqla təqdim edilməsinə görə vergi ödəyicisi kimi qeydiyyatda olmayan şəxslərin inzibati məsuliyyətə cəlb edilməsi Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsinə müvafiq olaraq həyata keçirilir.

Vergi Məcəlləsinə yeni 55.1.3-1-ci maddə əlavə edilmişdir ki, həmin maddə ilə “**Vergi qanunvericiliyinin pozulmasında şəxsin təqsirini istisna edən hallar**” sırasına

vergi qanunvericiliyi ilə bağlı hüquq pozuntusunun vergi öhdəliyinin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi barədə qərara əsaslanmaqla və ya onun icrası nəticəsində törədilməsi də əlavə edilmişdir.

Vergi Məcəlləsinin “Hesabatın və digər məlumatın təqdim edilməsi ilə bağlı hüquqpozmalara görə maliyyə sanksiyaları”na aid 57.3-cü maddəsinə edilən əlavəyə əsasən “vergi nəzarətinin həyata keçirilməsi və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə əsasən daxil olmuş sorğuların icrası ilə bağlı zəruri olan sənədlərin və ya onların lazımı qaydada təsdiq edilmiş surətlərinin vergi orqanının müraciətinə əsasən 10 iş günü müddətində təqdim edilməməsi”nə görə **100** manat məbləğində, **57.4-cü maddəyə əlavə edilmiş yeni bəndə əsasən isə** “Azərbaycan Respublikasının rezidenti ilə onunla qarşılıqlı surətdə asılı olan qeyri-rezident şəxslər arasında, qeyri-rezidentin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəliyi ilə həmin qeyri-rezidentin özü və ya onun başqa dövlətlərdə yerləşən hər hansı nümayəndəliyi, filialı və digər bölməsi arasında və Azərbaycan Respublikasının rezidenti və (və ya) qeyri-rezidentin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəliyi ilə güzəştli vergi tutulan ölkələrdə təsis edilmiş (qeydiyyatdan keçmiş) subyektlər arasında ümumi dəyəri **500.000 manatdan artıq olan əməliyyatlara dair** arayışın hesabat ilindən sonrakı ilin mart ayının 31-dən gec təqdim edilməsinə görə” **500** manat məbləğində maliyyə sanksiyasının tətbiqi nəzərdə tutulur.

Vergi Məcəlləsinin “Vergilərin azaldılmasına və digər vergi hüquqpozmalarına görə maliyyə sanksiyaları”na aid 58.7-ci maddəsinə “topdansatış ticarət fəaliyyətinin (malların alıcıya onun sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün və yalnız Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş qaydada qaimə faktura və ya elektron-qaimə faktura və ya elektron vergi hesab-faktura təqdim edilməklə həyata keçirildiyi ticarət fəaliyyətinin) həyata keçirilməsi halı istisna olmaqla” sözləri əlavə edilmişdir.

Eyni zamanda **Vergi Məcəlləsinə əlavə edilmiş 58.7-1-ci maddəyə əsasən** “Nağdsız hesablaşmalar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə nağd qaydada həyata keçirilməsi məhdudlaşdırılan əməliyyatların nağd qaydada həyata keçirilməsinə görə malı (iş, xidməti) təqdim edən vergi ödəyicisinə qanunvericilik pozulmaqla aparılan əməliyyatın ümumi məbləğinin təqvim ili ərzində belə hala

- **birinci dəfə** yol verdikdə **10** faizi miqdarında;
- **ikinci dəfə** yol verdikdə **20** faizi miqdarında;
- **üç və daha çox dəfə** yol verdikdə **40** faizi miqdarında maliyyə sanksiyasının tətbiqi edilməsi nəzərdə tutulur.

Vergi Məcəlləsinin 58.8-ci maddəsinə edilmiş dəyişikliklərə əsasən aşağıda qeyd edilən hallar üzrə maliyyə sanksiyalarının tətbiq edilməsi nəzərdə tutulur:

Səyyar vergi yoxlaması və operativ vergi nəzarəti zamanı vergi ödəyicisinə məxsus pul vəsaitlərinin uçotdan yayındırılmasına görə, habelə vergi ödəyicisinin sahibliyində olan malların alışını təsdiq edən qaimə-faktura və ya elektron qaimə-faktura və ya

elektron vergi hesab-faktura, idxal mallarına münasibətdə idxal gömrük bəyannaməsi, həmin mallar vergi ödəyicisinin özü tərəfindən istehsal edildikdə isə Vergi Məcəlləsinin 130-1-ci maddəsi ilə müəyyən edilmiş qaydada tərtib edilən sənədlərdən ən azı biri olmadıqda:

- pul vəsaitinin **1000 manatdan çox olan məbləğdə** uçotdan gizlədilməsinə və ya uçota alınmamasına görə – **1000 manatdan çox olan hissəsinin 5 faizi, il ərzində belə hala təkrar yol verdikdə 1000 manatdan çox olan hissəsinin 10 faizi** miqdarında;

- malların alışı və ya mədaxilini təsdiq edən sənədlərdən ən azı biri olmadıqda – alıcıya **təqvim ili ərzində belə hala birinci dəfə** yol verdikdə alınmış malların **10 faizi, ikinci dəfə** yol verdikdə **20 faizi, üç və daha çox dəfə** yol verdikdə **40 faizi** miqdarında.

Vergi Məcəlləsinə əlavə edilmiş 58.12-ci maddəyə əsasən vergi orqanından “Sadələşdirilmiş vergi üzrə sabit məbləğin ödənilməsi haqqında qəbz” almadan sahibkarlıq fəaliyyətinin həyata keçirilməsinə görə aşağıda qeyd edilən **maliyyə sanksiyalarının tətbiqi edilməsi nəzərdə tutulur:**

- **təqvim ili ərzində belə** hallara **birinci dəfə** yol verildikdə həmin fəaliyyət növünə görə müəyyən olunmuş aylıq sabit vergi məbləğinin **40 faizi** miqdarında;

- **təqvim ili ərzində belə** hallara **iki və daha çox dəfə** yol verildikdə həmin fəaliyyət növünə görə müəyyən olunmuş aylıq sabit vergi məbləğinin **100 faizi** miqdarında.

Vergi Məcəlləsinə əlavə edilmiş 60.3-cü maddəyə əsasən Maliyyə institutlarına aşağıda qeyd edilən hallar üzrə maliyyə sanksiyalarının tətbiqi nəzərdə tutulur:

- maliyyə institutları tərəfindən hüquqi və fiziki şəxslərə hesab açıldıqda və ya maliyyə xidmətləri göstərildikdə, Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktlarının, habelə vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsini nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin tələblərinə əməl edilməməsinə görə – hər belə hesab və ya əməliyyat üçün **100 manat** məbləğində;

- vergi nəzarəti zamanı vergi orqanları tərəfindən kredit təşkilatlarına və ya bank əməliyyatları aparan şəxslərə yazılı bildiriş göndərilməklə tələb edilən həmin bankın xidmət etdiyi vergi ödəyicisinin (şəxsin) bank hesabı və əməliyyatları barədə məlumatın əks olunduğu forması Vergilər Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilən elektron hesabatların müəyyən edilmiş qaydada və müddətdə təqdim edilməməsinə görə – **1000 manat** məbləğində;

- vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsini nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə uyğun olaraq, bu dövlətlərin hüquqi və fiziki şəxslərinin Azərbaycan Respublikası ərazisində həyata keçirdikləri maliyyə əməliyyatları barədə məlumatların Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi hədlərdə və qaydada Vergilər Nazirliyi vasitəsilə həmin xarici dövlətlərin səlahiyyətli orqanlarına təqdim edilməməsinə görə aparılmış əməliyyatın ümumi məbləğinin **30 faizi** miqdarında, bu hesablar üzrə əməliyyat aparılmadıqda isə hər belə hesab üçün **400 manat** məbləğində;

- vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsini nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin tələblərinin pozulması həmin müqavilələrin tərəfi olan digər dövlətin səlahiyyətli orqanının bildirişinə əsasən aşkar olunduqda – hər belə hesab üçün **100** manat məbləğində.

Maliyyə institutlarında vergi monitorinqi

Amerika Birləşmiş Ştatlarının Hökuməti ilə Azərbaycan Respublikası Hökuməti arasında FATCA adlandırılan Xarici Hesablar üzrə Vergi Əmələməsi Aktı əsasında bağlanmış vergi tələblərinin yerinə yetirilməsi barədə müvafiq Sazişə əsasən tərəflərin vergi ödəyicilərinin bank hesablarının, həmin hesablardakı əməliyyatlar barədə məlumatlarının mübadiləsi həyata keçirilir. Vergi sahəsində şəffaflıq və məlumat mübadiləsi üzrə yüksək beynəlxalq reyting əldə etmək və bu reytingin daima saxlanması məqsədi ilə beynəlxalq sazişlərdən irəli gələn tələblərin yerinə yetirilməsi üçün **Maliyyə institutlarının**, o cümlədən bankların hüquq və vəzifələrini və onların bu məsələlərlə bağlı məsuliyyətini nəzərdə tutan 13.2.66-cı, 13.2.67-ci, 16.1.11-3-16.1.11-5-ci, 23.1.15-5-ci, 36-cı, 36.7-ci, 36.8-ci, 53.8-ci, 60-cı, 60.3-cü, 76-cı və 76-1-ci maddələr Vergi Məcəlləsinə daxil edilmişdir.

Maliyyə institutu dedikdə Vergi Məcəlləsinin məqsədləri üçün aşağıdakı fəaliyyətlərdən ən azı birini həyata keçirən vergi ödəyicisi başa düşülür.

- bank fəaliyyəti;
- həyatın yığım sığortası və (və ya) annuitet sığortası fəaliyyəti;
- depozitar fəaliyyəti;
- qiymətli kağızların (veksellər, depozitar qəbzi və sair), törəmə maliyyə alətlərinin, xarici valyutaların məzənnə, faiz dərəcəsi və indeks alətləri, qiymətli kağızlarla ticarət və ya əmtəə üzrə fyuçerslərin müştəri üçün və ya müştərinin adından aparılan ticarət fəaliyyəti;
- investorların portfellerinin idarə edilməsi fəaliyyəti;
- və yuxarıda qeyd olunmuş fəaliyyətlərdən hər hansı biri ilə məşğul olan şəxs tərəfindən idarə olunan hüquqi şəxsin həyata keçirdiyi fəaliyyət.

Depozitar fəaliyyəti dedikdə fəaliyyətinin əhəmiyyətli hissəsini digər şəxslər üçün maliyyə aktivlərinin saxlanılmasını təşkil edən hüquqi şəxsin fəaliyyəti nəzərdə tutulur. Müəssisənin maliyyə institutunun depozitar kimi təsbit edildiyi ildən əvvəlki ilin 31 dekabrında (və ya təqvim ili olmayan hesabat dövrünün son günündə) başa çatan üç illik müddətdən daha az olan müddət və müəssisənin fəaliyyət göstərdiyi müddət ərzində

digər şəxslər üçün maliyyə aktivlərinin saxlanması və əlaqədar maliyyə xidmətlərinin göstərilməsi fəaliyyətindən əldə etdiyi mənfəət onun ümumi fəaliyyəti üzrə əldə etdiyi mənfəətin ən azı **20%-ni** təşkil edirsə, maliyyə aktivlərinin saxlanması təşkilatın fəaliyyətinin əhəmiyyətli hissəsini təşkil etmiş hesab olunur.

Maliyyə institutlarında vergi monitorinqi dedikdə maliyyə institutları tərəfindən vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsini nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin tələblərinə əməl edilməsi işinə nəzarət tədbirləri nəzərdə tutulur.

Maliyyə institutlarında vergi monitorinqini aparmaq və bununla bağlı maliyyə institutlarından vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsini nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə uyğun olaraq həyata keçirilən maliyyə əməliyyatları barədə sənədləri və məlumatları elektron və (və ya) kağız daşıyıcılarda almaq vergi orqanlarının vəzifələrinə aid edilmişdir.

Vergi Məcəlləsinin 36-cı maddəsinə edilmiş dəyişikliyə əsasən vergi orqanı vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsini nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin tələblərinə əməl edilməsini təmin etmək məqsədi ilə maliyyə institutlarında vergi monitorinqi apara bilər.

Maliyyə institutlarında vergi monitorinqinin aparılması, nəticələrinin rəsmiləşdirilməsi, sənədlərin tələb edilməsi və materiallarına baxılmanın nəticələri üzrə qərarın çıxarılması, o cümlədən maliyyə sanksiyasının tətbiqi Vergi Məcəlləsində nəzərdə tutulan qaydada həyata keçirilir.

Vergi Məcəlləsinə edilmiş yeni dəyişikliyə əsasən Maliyyə institutlarının aşağıdakı vəzifələri müəyyən edilmişdir:

- vergi orqanının tələbinə əsasən maliyyə institutlarında vergi monitorinqinin aparılması ilə bağlı vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsini nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə əsasən həyata keçirilən maliyyə əməliyyatları barədə sənədləri və məlumatları vergi orqanlarına və onların vəzifəli şəxslərinə təqdim etmək;

- maliyyə institutları tərəfindən hüquqi və fiziki şəxslərə hesab açıldıqda və ya maliyyə xidmətləri göstərildikdə, Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktlarının, habelə vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsini nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin tələblərinə əməl edilməsini və vergi orqanları tərəfindən vergi nəzarəti zamanı kredit təşkilatlarına və ya bank əməliyyatları aparan şəxslərə yazılı bildiriş göndərilməklə tələb edilən həmin bankın xidmət etdiyi vergi ödəyicisinin (şəxsin) bank hesabı və əməliyyatları barədə məlumatın əks olunduğu forması Vergilər Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilən elektron hesabatların təqdim edilməsini təmin etmək.

Eyni zamanda **Vergi Məcəlləsinə əlavə edilmiş 76-1-ci maddəyə əsasən** maliyyə institutları vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsini nəzərdə tutan Azərbaycan

Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə uyğun olaraq, bu dövlətlərin hüquqi və fiziki şəxslərinin Azərbaycan Respublikası ərazisində həyata keçirdikləri maliyyə əməliyyatları barədə məlumatları Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi hədlərdə və qaydada Vergilər Nazirliyi vasitəsilə həmin xarici dövlətlərin səlahiyyətli orqanlarına təqdim etməlidir.

Vergi Məcəlləsinə əlavə edilmiş 60.3-cü maddəyə əsasən Maliyyə institutlarına aşağıdakı maliyyə sanksiyaları tətbiq edilir:

- maliyyə institutları tərəfindən hüquqi və fiziki şəxslərə hesab açıldıqda və ya maliyyə xidmətləri göstərildikdə, Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktlarının, habelə vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsini nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin tələblərinə əməl edilməməsinə görə – hər belə hesab və ya əməliyyat üçün **100 manat** məbləğində;

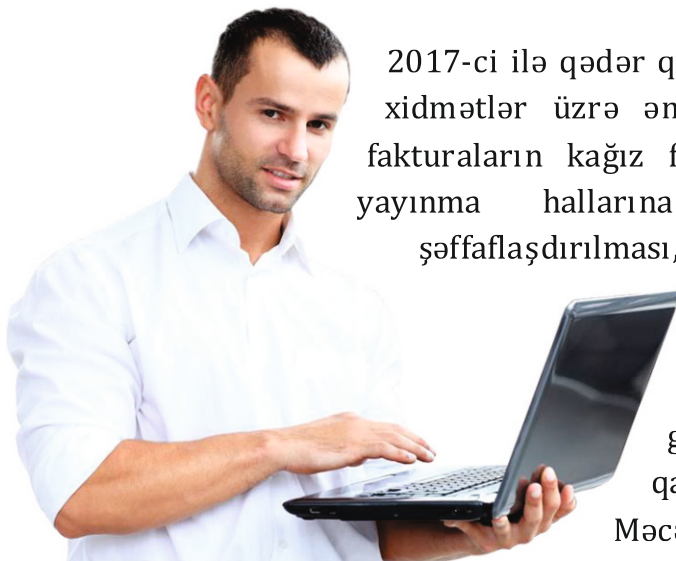
- vergi nəzarəti zamanı vergi orqanları tərəfindən kredit təşkilatlarına və ya bank əməliyyatları aparan şəxslərə yazılı bildiriş göndərilməklə tələb edilən həmin bankın xidmət etdiyi vergi ödəyicisinin (şəxsin) bank hesabı və əməliyyatları barədə məlumatın əks olunduğu forması Vergilər Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilən elektron hesabatların müəyyən edilmiş qaydada və müddətdə təqdim edilməməsinə görə – **1000 manat** məbləğində;

- vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsini nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə uyğun olaraq, bu dövlətlərin hüquqi və fiziki şəxslərinin Azərbaycan Respublikası ərazisində həyata keçirdikləri maliyyə əməliyyatları barədə məlumatların Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi hədlərdə və qaydada Vergilər Nazirliyi vasitəsilə həmin xarici dövlətlərin səlahiyyətli orqanlarına təqdim edilməməsinə görə aparılmış əməliyyatın ümumi məbləğinin **30 faizi** miqdarında, bu hesablar üzrə əməliyyat aparılmadıqda isə hər belə hesab üçün **400 manat** məbləğində;

- vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsini nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin tələblərinin pozulması həmin müqavilələrin tərəfi olan digər dövlətin səlahiyyətli orqanının bildirişinə əsasən aşkar olunduqda – hər belə hesab üçün **100 manat** məbləğində.

Vergi Məcəlləsinin 53.8-ci maddəsinə edilmiş dəyişikliyə əsasən vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsini nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr əsasında xarici dövlətlərdən daxil olmuş məlumat mübadiləsi üzrə sorğuların cavablandırılması üçün tələb olunan məlumat və sənədlərin müəyyən edilən müddətdə təqdim edilməməsinə və ya bilərəkdən təhrif olunmaqla təqdim edilməsinə görə vergi ödəyicisi kimi qeydiyyatda olmayan şəxslərin inzibati məsuliyyətə cəlb edilməsi Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsinə müvafiq olaraq həyata keçirilir.

Elektron qaimə-fakturaların tətbiqi

2017-ci ilə qədər qədər sahibkarlıq subyektləri arasında mal, iş və xidmətlər üzrə əməliyyatların rəsmiləşdirilməsi zamanı qaimə-fakturaların kağız formasında tətbiqi bir çox hallarda vergidən yayınma hallarına şərait yaradırdı. Bu əməliyyatların şəffaflaşdırılması, rəsmiləşmə prosedurunun sadələşdirilməsi, operativliyin təmin edilməsi, inzibatçılıq xərclərinin azaldılması və sahibkarların xərclərini təsdiq edən sənədlərə malik olmaqla gələcəkdə vergi orqanları ilə fikir ayrılıqlarının qarşısının alınması məqsədilə bu sahədə Vergi Məcəlləsinə bir sıra dəyişikliklər edilmişdir.

Elektron qaimə-fakturalarını tətbiqi məqsədilə Vergi Məcəlləsinə “Elektron qaimə-fakturaları” adlı 71-1-ci maddə və eyni zamanda 16.1.11-6-cı və 16.1.11-ci maddələr əlavə edilmişdir.

Buna əsasən Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilən hallarda fərdi sahibkarlara və hüquqi şəxslərə malları təqdim edən, işləri görən və xidmətləri göstərən şəxs onlara elektron qaimə-faktura verməlidir. Sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən hüquqi və fiziki şəxslərə malların (işlərin, xidmətlərin) təqdim edilməsi ilə bağlı Vergi Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş qaydada qaimə-faktura və ya elektron qaimə-faktura vermək vergi ödəyicisinin vəzifələrinə aid edilmişdir. Eyni zamanda pərakəndə ticarət və (və ya) ictimai iaşə fəaliyyəti zamanı malların (işlərin, xidmətlərin) alıcılarına onların tələbinə əsasən nəzarət-kassa aparatının çeki ilə yanaşı, qaimə-faktura və ya elektron qaimə-faktura və ya elektron vergi hesab-faktura təqdim edilməlidir. Vergi ödəyicisi kimi vergi orqanlarında uçota alınmayan şəxslərin elektron qaimə-faktura vermək hüququ yoxdur.

Vergi Məcəlləsinə edilən dəyişikliklərə aid keçid müddəalarına əsasən ƏDV-nin məqsədləri üçün qeydiyyatda alınmış və vergi tutulan əməliyyatlarının həcmi ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında (aylarında) 200.000 manatdan artıq olan ticarət və (və ya) ictimai iaşə fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər tərəfindən sahibkarlıq fəaliyyəti ilə əlaqədar təqdim edilmiş (yola salınmış) mallara, görülmüş işlərə və göstərilmiş xidmətlərə görə 2017-ci il 1 aprel tarixdən, bütün digər vergi ödəyiciləri tərəfindən 2018-ci il 1 yanvar tarixdən malların (işlərin, xidmətlərin) alıcısı olan hüquqi şəxslərə və fərdi sahibkarlara (malların, işlərin, xidmətlərin sifarişçisinə) elektron qaimə-faktura təqdim edilməlidir.

Vergi Məcəlləsinin 176.4-cü maddəsinə edilən dəyişikliklərə əsasən ƏDV-nin ödəyiciləri olmayan alıcılara pərakəndə mal göndərildikdə və ya xidmət göstərildikdə,

elektron vergi hesab-fakturası əvəzinə qaimə-faktura və ya elektron qaimə-faktura və ya qəbz və ya çek verilə bilər.

Elektron qaimə-fakturanın forması, tətbiqi, uçotu və istifadəsi qaydaları isə **Vergilər Nazirliyi** tərəfindən müəyyən edilir. Vergi orqanları tərəfindən aparılan operativ vergi nəzarəti zamanı malların Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilən qaimə-faktura və ya elektron qaimə-faktura və ya elektron vergi hesab-faktura əsasında alınması yoxlanılır.

Vergi Məcəlləsinin 58.8-ci maddəsinə edilən dəyişikliklərə əsasən səyyar vergi yoxlaması və operativ vergi nəzarəti zamanı vergi ödəyicisinə məxsus pul vəsaitlərinin uçotdan yayındırılmasına görə, habelə vergi ödəyicisinin sahibliyində olan malların alışını təsdiq edən qaimə-faktura və ya elektron qaimə-faktura və ya elektron vergi hesab-faktura, idxal mallarına münasibətdə idxal gömrük bəyannaməsi, həmin mallar vergi ödəyicisinin özü tərəfindən istehsal edildikdə isə bu Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada tərtib edilən sənədlərdən ən azı biri olmadığı halda **aşağıdakı maliyyə sanksiyaları** tətbiq edilir.

✓ *pul vəsaitinin 1.000 manatdan çox olan məbləğdə uçotdan gizlədilməsinə və ya uçota alınmamasına görə – 1.000 manatdan çox olan hissəsinin 5 faizi, il ərzində belə hala təkrar yol verdikdə 1.000 manatdan çox olan hissəsinin 10 faizi* miqdarında.

✓ *malların alışını və ya mədaxilini təsdiq edən sənədlərdən ən azı biri olmadıqda – alıcıya təqvim ili ərzində belə hala birinci dəfə yol verdikdə alınmış malların 10 faizi, ikinci dəfə yol verdikdə 20 faizi, üç və daha çox dəfə yol verdikdə 40 faizi* miqdarında.

Eyni zamanda **Vergi Məcəlləsinin 194.2.3-cü və 194.2.8-ci maddələrinə edilən dəyişikliklərə əsasən** aksizli mallar üzrə vergi nəzarəti tədbirləri həyata keçirilərkən nəzarət postlarının işçiləri hazır məhsul satılarkən malların ilkin təsdiqedicisi sənədlər siyahısına elektron qaimə-fakturası daxil edilmişdir. Bununla da nəzarət postlarına vergi nəzarətini həyata keçirən vergi işçiləri satışa buraxılan hazır məhsulların ilkin təsdiqedicisi sənədlərindən biri olan elektron qaimə-fakturalarının üzərində **«buraxılışa icazə verilir»** qeydiyyatı da aparmalıdırlar.

Vergi öhdəliyinin əvvəlcədən müəyyən edilməsi

Dəyişiklik: Vergi öhdəliklərinin düzgün müəyyən edilməməsi nəticəsində vergi ödəyicilərinin əlavə maliyyə sanksiyalarına məruz qalması hallarının qarşısının alınması üçün planlaşdırılan əməliyyatlar üzrə yaranacaq vergi öhdəliklərinin onun müraciəti əsasında əvvəlcədən müəyyən edilməsi mexanizminin tətbiq məqsədi ilə Vergi Məcəlləsinə 13.2.49-1, 15.1.2-1, 24.0.1-1, 30-cu, 55.1.3-1 və 77-1-ci maddələr əlavə edilmişdir.

Dəyişikliyin mahiyyəti: Qeyd olunan dəyişikliklərə əsasən vergi ödəyicisi gələcəkdə iri məbləğli müqavilələr üzrə həyata keçiriləcək vergi tutulan əməliyyatlar barədə vergi orqanlarına məlumat verə və bu əməliyyatlar üzrə yaranacaq vergi öhdəlikləri barədə vergi orqanının rəsmi qərarını əldə edə bilər. Bununla da vergi ödəyicisi müvafiq əməliyyatlar üzrə yaranacaq vergi risklərindən sığortalanmış olur. Bu məqsədlə vergi öhdəliklərinin hüquqi nəticələr doğurmazdan əvvəl vergi orqanları ilə razılaşdırılmalı, hər bir **belə əməliyyatın dəyəri 10 milyon manatdan az olmamalı** və vergi öhdəliyinin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi barədə qərarın qəbul edilməsinə görə **500 manat məbləğində** dövlət rüsumu ödənilməlidir.

Misal: Rezident "A" şirkəti qeyri-rezident şirkət ilə müqavilə imzalamağı planlaşdırır. Müqavilə imzalanmadan əvvəl "A" şirkəti vergi orqanlarına müraciət edir və əməliyyatın bütün detallarını və müvafiq sənədləri təqdim edir. Vergi orqanı bu müqaviləni təhlil edərək vergi ödəyicisinin bu əməliyyat üzrə ödəməli olacağı vergilər və onların məbləğləri barədə rəsmi qərar qəbul edir. Vergi ödəyicisi Qərarla razılaşdığı halda bu əməliyyat üzrə qeyd olunan öhdəlikləri yerinə yetirir. Vergi ödəyicisindən bu əməliyyat üzrə Qərarla göstərilən vergi öhdəliyindən fərqli vergi öhdəliyinin yerinə yetirilməsi tələb edilə bilməz. Bununla belə, vergi ödəyicisi üçün bu qərar məcburi xarakter daşmadığından, o bu qərarla razılaşmaya bilər.

Vergi Məcəlləsinə əsasən **vergi öhdəliyinin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi barədə qərar dedikdə** gələcəkdə həyata keçiriləcək vergi tutulan əməliyyatlar üzrə

vergi öhdəliklərinin və vergi qanunvericiliyinin tətbiq edilməsinin doğuracağı hüquqi nəticələrin vergi orqanı tərəfindən əvvəlcədən müəyyən edilməsini təsdiq edən sənəddir.

Vergi öhdəliyinin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi barədə qərarın qəbul edilməsi məqsədi ilə vergi orqanına ərizə ilə müraciət etmək vergi ödəyicisinin hüququna, bu qərarı qəbul etmək isə vergi orqanının vəzifələrinə aid edilmişdir.

Vergi ödəyicisi qeyd olunan hüququndan istifadə etmək üçün vergi orqanına "İnzibati icraat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununda nəzərdə tutulmuş qaydada ərizə ilə müraciət edir. Ərizəyə aşağıdakılar əlavə olunmalıdır:

- *barəsində qərarın qəbul edilməsi tələb edilən vergi tutulan əməliyyata aid sənədlər;*
- *vergi tutulan əməliyyatlar üzrə vergi öhdəliklərinin və vergi qanunvericiliyinin tətbiq edilməsinin doğuracağı hüquqi nəticələrə dair vergi ödəyicisinin qeydləri;*
- *qərarın qəbulu üçün zəruri hesab edilən digər məlumatlar.*

Ərizəyə əlavə olunmuş sənədlər dövlət dilində olmalıdır. Xarici dildə tərtib olunmuş sənədlərin əslü dövlət dilinə rəsmi təsdiq edilmiş tərcümə ilə müşayiət olunmalıdır.

Ərizə qəbul olunduqdan sonra aşağıdakı prosedurlar həyata keçirilir:

- **qərar yuxarıda qeyd olunan sənədlər və məlumatlar təqdim edildikdən sonra 30 iş günü müddətində qəbul edilir.**

- *vergi orqanı ərizənin və ona əlavə edilmiş sənədlərin yuxarıda qeyd olunan tələblərə uyğunluğunu yoxlayır. Ərizədə və ona əlavə edilmiş sənədlərdə aradan qaldırılması mümkün olan və qərarın qəbul edilməsi üçün imtinaya səbəb olmayan çatışmazlıqlar aşkar edildikdə, ərizənin qeydiyyata alındığı tarixdən **10 iş günündən** gec olmayaraq vergi orqanı onların aradan qaldırılması barədə məlumatı vergi ödəyicisinə bildirir.*

- *vergi ödəyicisi həmin çatışmazlıqları məlumatı aldığı vaxtdan ən gec **10 iş günü** ərzində aradan qaldırılmalıdır. Bu zaman qərarın qəbul edilməsi ilə bağlı müddətin axımı dayandırılır və dayandırılmış müddət qərarın qəbul edilməsi müddətinə daxil edilmir. Çatışmazlıqların aradan qaldırılması barədə vergi ödəyicisinin müraciətindən sonra müddətin axımı bərpa olunur.*

- *qərar vergi orqanı tərəfindən hər bir vergi ödəyicisinə və hər bir vergi tutulan əməliyyata münasibətdə ayrılıqda qəbul olunur, vergi orqanının rəhbərinin imzası və möhürlə təsdiq olunur və barəsində qərar qəbul edilən əməliyyatla bağlı münasibətləri tənzimləyən normativ hüquqi aktlarda əməliyyat baş tutanadək dəyişiklik baş verdiyi hallar istisna olmaqla **3 il müddətində** məcburi hüquqi qüvvəyə malik olur.*

- *vergi ödəyicisi tərəfindən təqdim olunmuş ərizə və ona əlavə edilmiş sənədlərdə çatışmazlıqlar olmadıqda və ya aşkar edilmiş çatışmazlıqlar yuxarıda qeyd olunan vaxtda*

aradan qaldırıldıqda vergi orqanı "Dövlət rüsumu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə müəyyən edilmiş dövlət rüsumunu (**500 (beş yüz) manat**) ödəməsi vəzifəsi barədə vergi ödəyicisinə şifahi və ya məktub vasitəsilə məlumat verir.

- qərarın qəbul edilməsi üçün dövlət rüsumu vergi orqanının verdiyi məlumat alındığı tarixdən **3 iş günü ərzində** vergi ödəyicisi tərəfindən ödənilir və ödənişi təsdiq edən sənəd vergi orqanına təqdim olunur.

- Dövlət rüsumunun ödənilməsi faktını təsdiq edən sənəd vergi orqanına təqdim edildikdən sonra qeyd edilən proseslər nəzərə alınmaqla sənəd və məlumatlar vergi orqanına təqdim edildikdən sonra **30 iş günün** müddətdə "**Vergi öhdəliyinin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi barədə Qərar**" qəbul edilərək vergi ödəyicisinə təqdim edilir və ya sifarişli poçt göndərişi vasitəsilə göndərilir.

Aşağıdakı hallarda vergi orqanı tərəfindən qərarın qəbul edilməsindən imtina edilir:

- ərizədə və ona əlavə olunmuş sənədlərdə qanuna uyğun olmayan məlumatlar olduqda (yuxarıda qeyd olunan çatışmazlıqlar istisna olmaqla);

- ərizədə qeyd olunan əməliyyat üzrə vergi öhdəliyinin müəyyən edilməsinə dair vergi orqanının qərarı olduqda və bu əməliyyat üzrə göstəricilərdə hər hansı dəyişiklik baş vermədikdə;

- ərizədə qeyd olunan əməliyyat artıq baş tutmuş olduqda və ya bu əməliyyatla bağlı vergi orqanının qərarı və ya məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarı olduqda;

- barəsində qərar qəbul edilməsi üçün müraciət edilmiş əməliyyat üzrə vergi ödəyicisinin vergidən yayınma sxemi yaratmaqla, vergi üstünlüyü əldə etmək məqsədi daşdığı vergi orqanı tərəfindən müəyyən edildikdə;

- barəsində qərar qəbul edilməsi nəzərdə tutulan əməliyyatın dəyəri **10.000.000 (on milyon) manatdan** aşağı olduqda;

- dövlət rüsumunun ödənilməsini təsdiq edən sənəd vaxtında vergi orqanına təqdim edilmədikdə;

- vergi ödəyicisi tərəfindən qərarın qəbul olunması üçün müraciət zamanı Vergi Məcəlləsindəki tələblərə əməl edilmədikdə, o cümlədən vergi öhdəliyinin və vergi qanunvericiliyinin tətbiq edilməsinin doğruracağı hüquqi nəticələrin müəyyən edilməsi ilə bağlı tələb olunan sənədlər və məlumatlar müraciətə əlavə olunmadıqda və ya əlavə olunmuş sənədlər və məlumatlar vergi öhdəliyinin və vergi qanunvericiliyinin tətbiq edilməsinin doğruracağı hüquqi nəticələrin müəyyən edilməsi üçün kifayət etmədikdə;

- barəsində qərar qəbul edilməsi nəzərdə tutulan əməliyyat üzrə vergi öhdəliyinin və vergi qanunvericiliyinin tətbiq edilməsinin doğruracağı hüquqi nəticələrin müəyyən edilməsi vergi orqanının səlahiyyətlərinə aid olmadıqda.

Nəzərə alınmalıdır ki:

- Qərarın icrası yalnız ərizədə qeyd olunan əməliyyat üzrə vergi orqanı və qərarı qeyd olunan əməliyyatı həyata keçirəcək vergi ödəyicisi üçün məcburi hüquqi qüvvəyə malikdir, bir şərtlə ki, vergi ödəyicisi tərəfindən həmin əməliyyat həyata keçirilmiş olsun.

- Barəsində qərar qəbul edilmiş əməliyyatın icrası vergi ödəyicisi üçün **məcburi xarakter daşır**.

- Barəsində qərar qəbul edilən əməliyyatla bağlı münasibətləri tənzimləyən normativ hüquqi aktlarda əməliyyat baş tutanadək dəyişiklik baş verərsə, vergi öhdəliklərinin əvvəlcədən müəyyən edilməsi haqqında vergi orqanının qərarının hüquqi qüvvəsi olmur.

- Vergi ödəyicisi vergi orqanı tərəfindən bu maddəyə uyğun olaraq qəbul edilmiş qərardan, habelə həmin qərarın qəbul edilməsi ilə bağlı imtinadan inzibati qaydada və məhkəməyə şikayət verə bilər.

- Vergi qanunvericiliyi ilə bağlı hüquq pozuntusunun vergi öhdəliyinin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi barədə qərara əsaslanmaqla və ya onun icrası nəticəsində törədilməsi vergi ödəyicisinin təqsirini istisna edir.

Vergi öhdəliyinin əvvəlcədən müəyyən edilməsi mexanizmi Avstriya, Belçika, Kanada, Çexiya Respublikası, Danimarka, Estoniya, Finlandiya, Fransa, Almaniya, Macarıstan, İsrail, İtaliya, Yaponiya, Niderland, İspaniya, Türkiyə, Böyük Britaniya, ABŞ və s ölkələrin qanunvericiliyində də təsbit edilmişdir.

Vergi borcunun alınması sahəsində qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi

Ölkədə aparılan iqtisadi islahatların tərkib hissəsi kimi vergi borclarının dövlət büdcəsinə alınmasının tam həcmdə və operativ şəkildə təmin edilməsi məqsədilə qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi istiqamətində Vergi Məcəlləsində və digər qanunvericilik aktlarında bir sıra əlavə və dəyişikliklər edilmişdir.

Vergi Məcəlləsi üzrə:

Vergi Məcəlləsinin **89.10-cu və 90-cı maddələrində** edilmiş dəyişikliklərə əsasən məhkəmə qərarlarının icrası prosesinin daha sadə və operativ şəkildə həyata keçirilməsini təmin edəcək, icra məmurunun sifarişinə əsasən əmlak açıq hərrac ilə yanaşı, elektron hərrac vasitəsi ilə də satıla biləcəkdir.

“İcra haqqında” qanun üzrə:

“İcra haqqında” qanunun **53.2-ci maddəsinə** edilmiş dəyişikliklərə əsasən üzərinə həbs qoyulmuş daşınar əmlakın dəyərinin yuxarı həddi icra xidmətinin müəyyən etdiyi ticarət şəbəkələrində, o cümlədən elektron ticarət şəbəkələrində satılması məqsədləri üçün **500** manatdan **5000** manata qədər artırılmışdır.

Qanuna edilmiş əlavə və dəyişikliklərdən biri də vergilər, faizlər və maliyyə sanksiyaları üzrə borcların alınması (vergilərin ödənilməməsi) ilə əlaqədar qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarlarını bu Qanunla müəyyən olunmuş müddətdə qərəzli olaraq icra etməyən və ya həmin məhkəmə qərarlarının icrasına maneçilik törədən şəxslərə qarşı daha ciddi məsuliyyət tədbirlərinin nəzərdə tutulmasıdır. Belə ki, dəyişikliyə əsasən həmin şəxslər barəsində belə hərəkətlərə görə artıq inzibati protokol tərtib edilməyəcək və əlavə edilmiş **84-2.1-ci maddəyə** əsasən onlar Cinayət Məcəlləsi ilə müəyyən olunmuş qaydada cinayət məsuliyyəti daşıyacaqlar.

“İcra haqqında” qanuna əlavə olunmuş **84-2-ci maddəyə** əsasən icra məmurları tərəfindən icra sənədləri barədə məlumatların ən gec 1 gün müddətində, eləcə də vergi orqanlarının müraciətlərinə əsasən onlara məlum olan bütün məlumatların və əldə etdikləri sənədlərin 15 gün müddətində rəsmi şəkildə aidiyyəti vergi orqanına təqdim edilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

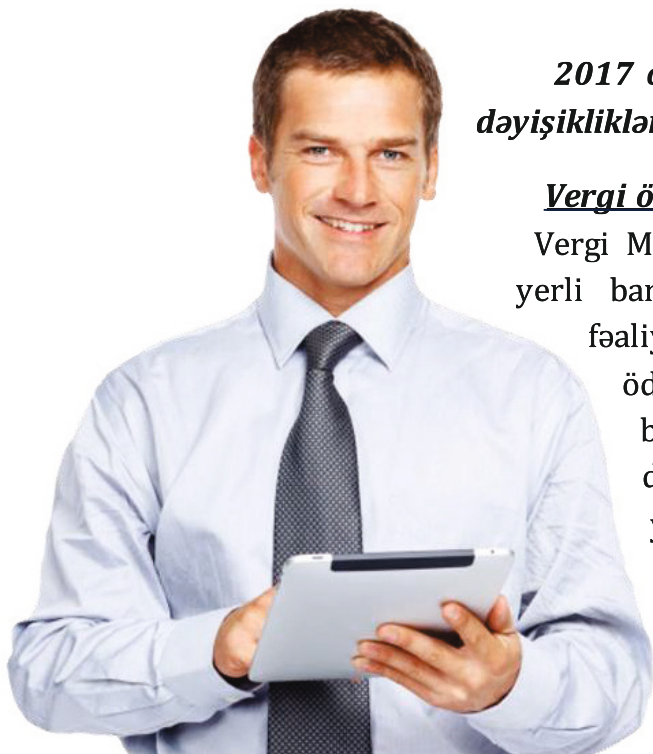
Bu da qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktlarının icrasının tez bir zamanda təmin edilməsi, habelə Vergilər Nazirliyi tərəfindən vergilərin vaxtında və tam məbləğdə yığılması və dövlət büdcəsinə ödənilməsinin təmin edilməsi üçün daha əlverişli şərait yaradacaqdır.

Mülki Prosesual Məcəllə üzrə:

Mülki Prosesual Məcəllənin **26.1-ci və 26.2.8-ci maddələrində** edilmiş dəyişikliklər isə Vergi Məcəlləsinə uyğunlaşma xarakteri daşıyır. Həmin dəyişikliyə əsasən hesablanmış vergilər üzrə borcların və faizlərin, tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyalarının dövlət büdcəsinə alınması, yaxud hesablanmış vergilər üzrə borcların və faizlərin, tətbiq edilmiş maliyyə sanksiyalarının ödənilməsinin təmin olunması məqsədi ilə vergi ödəyicisinin siyahıya alınmış əmlakının ixtisaslaşdırılmış açıq hərraclarda satılması barədə vergi orqanının qaldırdığı iddialar ilə bağlı vergi orqanı ilə vergi ödəyicisi arasında iqtisadi mübahisələr üzrə işlər mülki icraat qaydasında inzibati-iqtisadi məhkəməyə aid edilmişdir.

Bu dəyişikliklər ölkədə aparılan iqtisadi islahatların tərkib hissəsi kimi həyata keçiriləcəkdir.

Fiziki şəxslərin gəlir və hüquqi şəxslərin mənfəət vergisinə edilən əlavə və dəyişikliklər

2017 ci ildən bu vergi növləri ilə bağlı edilən əlavə və dəyişiklikləri bir neçə istiqamətə ayırmaq olar:

Vergi ödəyicilərinə güzəşt və azadolmaların verilməsi:

Vergi Məcəlləsinin **102.1.22-ci** maddəsinə edilən dəyişiklik yerli bank və xarici bankın Azərbaycan Respublikasında fəaliyyət göstərən filialında fiziki şəxsin əmanəti üzrə ödənilən illik faiz gəlir, habelə emitent tərəfindən buraxılan istiqraz və səhmlər üzrə ödənilən dividend, diskont (istiqrazların nominalından aşağı yerləşdirilməsi nəticəsində yaranmış fərq) və faiz gəlirlərinin gəlir vergisindən azadolma müddətini **3 ildən 7 ilədək artırmışdır.**

Vergi Məcəlləsinin **106.1.5-ci** maddəsinə edilən dəyişiklik isə "İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi" publik hüquqi şəxsin, dövlət adından yaradılan səhiyyə (tibb) müəssisələrinin gəlirlərinin mənfəət vergisindən azad olunmasını nəzərdə tutur.

Vergi ödəyicisinin vergi tutulan gəlirinin (mənfəətinin) müəyyən olunması:

Vergi Məcəlləsinin **114.3.2-ci** maddəsinə edilən dəyişiklik və yeni **114.3.2-1-ci** və **114.10-cu** maddələri yüksək texnologiyalar məhsulu kimi təsnifləşdirilən hesablama texnikasının (məsələn, kompüter, planşet və s.) əvvəl olduğu kimi **25 % dərəcə ilə**, digər maşın və avadanlıqların artıq **25% deyil, 20% dərəcə ilə** amortizasiya olunmasını təsbit edir. Digər tərəfdən nəzərdə tutulur ki, dövlət müəssisələri dövlət büdcəsinin investisiyaları hesabına aldıkları aktivlərin illik hesablanmış amortizasiya məbləğini tam həcmdə deyil, müvafiq dərəcələrlə hesablanan amortizasiyanın yalnız **40%-ni** gəlirdən çıxma biləcəklər.

Vergi Məcəlləsinə əlavə edilmiş **109.8-ci** maddə nağd hesablaşmaları rəsmiləşdirən nəzarət-kassa aparatının çeki və ya qəbzlər malların alınması ilə bağlı çəkilən xərcləri təsdiq edən sənəd hesab olunmamaqla gəlirdən çıxılmasına əsas vermədiyi vurğulanmışdır.

Eyni zamanda, Vergi Məcəlləsinin yeni **130-1-1-ci** maddəsi iqtisadi fəaliyyət sahələri üzrə vergitutma məqsədləri üçün gəlirlərin və xərclərin uçotunun aparılmasının xüsusi qaydalarının olacağını qeyd edərək, bu qaydaların Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən müəyyən olunmasını təsbit edir.

Qeyri-rezidentlərin daimi nümayəndəlik yaratmadan Azərbaycan mənbəyindən əldə olunan gəlirlərinin vergiyə cəlb olunmasının tənzimlənməsi:

Vergi Məcəlləsinin **125.1.8-ci** maddəsinə edilən dəyişiklik keçirilən lotereya, digər yarış və müsabiqələrdə iştirak edən qeyri-rezident gəlir əldə edərkən, ona ödəniləcək uduş (mükafat) məbləğindən iştirakla bağlı ödənilən pul vəsaitini (pul qoyuluşunu) çıxaraq yaranan fərqdən ödəmə mənbəyində **10% dərəcə ilə** verginin tutulmasını bildirir.

*Misal: Respublikada keçirilən lotereyada iştirak üçün bir neçə lotereya biletinin alışına **10 manat** sərf edən Türkiyə vətəndaşı **100 manat** məbləğində uduş əldə etdikdə, ondan **9 manat** məbləğində vergi tutulmalıdır ((100 manat-10 manat)*10%).*

Vergi Məcəlləsinin yeni **125.1-1-ci** maddəsi qeyri-rezident şəxslərə məxsus elektron pul kisəsinə hər hansı məqsədlə pul köçürən Azərbaycan Respublikasının rezidentindən köçürməni yerinə yetirən yerli banka, xarici bankın Azərbaycan Respublikasındakı filialına və ya milli operator olan “Azərpoçt” MMC-yə ödəmə mənbəyində **10% dərəcə ilə** vergini tutmağı həvalə edir.

Misal: Respublika vətəndaşı WebMoney-də açdığı hesaba 100 manat köçürülməsi barədə banka müraciət etdikdə, ödəmə mənbəyində 10 manat vergi tutulmalı, yalnız 90 manat elektron pul kisəsindəki hesaba yönəldilməlidir.

Vergi Məcəlləsinin yeni **13.2.16.14-1-ci**, **125.1.9-cu** və **128.3-cü** maddələrinin müddəaları siyahısı hər il Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən müəyyən olunan güzəştli vergi tutulan ölkələrdə təsis edilmiş (qeydiyyatdan keçmiş) şəxslərə birbaşa və ya dolayısı ilə ödənişlər edən rezidentlərin və qeyri-rezidentlərin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəliklərinin bu ödənişlərdən ödəmə mənbəyində **10% dərəcə ilə** vergini tutmalı olduqlarını göstərir.

Misal: Rezident hüquqi şəxsin tapşırığı ilə onun Gürcüstandakı nümayəndəliyi güzəştli vergi tutulan ərazi kimi təsnifləşdirilən Kayman adalarında qeydiyyatda alınmış şirkətə 10.000 manat ekvivalentdə ödəniş etdikdə, ödənilən vəsaitin 1.000 manatı vergi kim ödəmə mənbəyində tutulmalıdır.

Vergi Məcəlləsinin yeni **17.6-cı** və **149.1.3-1-ci** maddələri vergiyə cəlb olunan gəliri Azərbaycan mənbəyindən olan və bu gəlirindən ödəmə yerində vergi tutulmayan qeyri-rezidentlərin gəlirlərinin Azərbaycan Respublikasında vergi agenti vasitəsi ilə bəyanətmə prosedurunu tənzimləyir. Vergi agenti təyin olunan şəxs **30 gün ərzində** Vergilər Nazirliyinin müəyyən etdiyi formada arayış təqdim etməlidir.

Rezident şəxslərin ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunması:

Vergi Məcəlləsinin **102.1.13-cü** maddəsinin ləğvi, **150.1.10-cu** maddəsində edilmiş dəyişiklik və yeni əlavə edilmiş **150.1.11-ci** maddə nəticəsində Maliyyə Bazarlarına

Nəzarət Palatasında qeydiyyatdan keçmiş lotereyalardan və dövlət daxili uduşlu istiqrazlardan əldə olunan uduşlar vergiyə cəlb ediləcəkdir. Eyni zamanda, keçirilən lotereya, digər yarışlar və müsabiqədən pul şəklində əldə olunan uduşun (mükafatın) ödəmə mənbəyində **10% dərəcə ilə** vergiyə cəlb olunması təsbit olunur. Vergi ödəməni edən şəxs rezident hüquqi şəxs və fərdi sahibkar olduqda həmin şəxs tərəfindən, ödəməni edən daimi nümayəndəliyi olmayan qeyri-rezident olduqda isə uduş (mükafat) əldə edən şəxsin bank hesabının olduğu yerli bank, xarici bankın Azərbaycan Respublikasındakı filialı və ya poçt rabitəsinin milli operatoru olan “Azərpoçt” MMC tərəfindən tutulmalıdır. Ödəmə mənbəyində uduşları (mükafatları) ödəyən şəxs **hesablanmış vergi məbləğini hesabat ayından sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq bəyan etməli və büdcəyə köçürməlidir.**

Misal: Azərbaycan vətəndaşı uduşa qoyulan və sərf edilən pul vəsaiti çıxılmaqla “Azərlotereya” ASC tərəfindən keçirilən lotereyada 100 manat məbləğində uduş əldə etmişdir. 100 manatı ödəyən “Azərlotereya” ASC ödəmə mənbəyində 10 manat vergini özü tutmalıdır.

Vergi Məcəlləsinin yeni **150.1.9-cu** maddəsinə edilən dəyişiklik torpaqların təqdim olunmasından gəlir əldə edən şəxsin əvvəlki kimi gəlir (mənfəət) vergisini deyil, satılan torpağın sahəsinə uyğun olaraq sadələşdirilmiş vergini ödəməli olduğunu bildirir.

Vergi Məcəlləsinin yeni **150.1.12-ci** maddəsi öz növbəsində hesablaşma hesabında olan pul vəsaitlərini vergi ödəyicisi olan hüquqi şəxslərə və fərdi sahibkarlara nağd şəkildə verən yerli bank, xarici bankın respublikadakı filialı və ya milli operator olan “Azərpoçt” MMC tərəfindən ödənilən məbləğdən **1% dərəcəsi ilə** sadələşdirilmiş vergini hesablamayı, vəsaiti alan şəxsin bank hesabından tutmayı və bəyan etməyi həvalə edir.

Əlavə Dəyər Vergisinə edilən dəyişikliklər

2017-ci ildə bu vergi növü ilə bağlı edilən əlavə və dəyişiklikləri bir neçə istiqamətə ayırmaq olar:

Aqrar sahənin inkişafının təşviqi məqsədi ilə kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı və təqdim

olunmasının tənzimlənməsi:

Kiçik və orta sahibkarlığın stimullaşdırılması, pərakəndə ticarətdə rəqabət mühitinin təmin edilməsi və vergi yükünün optimallaşdırılması məqsədi ilə Vergi Məcəlləsinin yeni **13.2.60-cı, 13.2.61-ci, 13.2.62-ci, 13.2.64-cü** maddələrində və **153-cü, 159.1-ci** və **174.3-cü** maddələrinə edilən dəyişikliklərdə "**kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı**", "**kənd təsərrüfatı məhsullarının satışı**", "**pərakəndə satış**", "**ticarət əlavəsi**" anlayışları verilməklə yanaşı ƏDV-nin tərifinə dəyişiklik edilmiş, respublika ərazisində istehsal olunan kənd təsərrüfatı məhsullarının pərakəndə satışı üçün vergitutma obyektinin *ticarət əlavəsi, yəni pərakəndə satış qiyməti ilə alış qiyməti arasındakı fərq olduğu*, ƏDV-nin də həmin məbləğdən hesablanmalı olduğu təsbit edilmişdir, bir şərtlə ki, satıcılar belə malların uçotunu ayrıca aparsınlar. Uçotun tələb olunan şəkildə aparılmasını təmin etməyən vergi ödəyicilərinin mallarının pərakəndə satışında ƏDV ümumi dövriyyədən hesablanmalıdır.

Misal: Kənd təsərrüfatı məhsullarının pərakəndə satışı ilə məşğul olan ticarət obyekti 45.000 manat dəyəri olan malların üzərinə 5.000 manat ticarət əlavəsini əlavə etmək istəyir. Bu zaman həmin ticarət əlavəsinə 18% ƏDV dərəcəsini tətbiq edərək 900 manat vergi məbləğini müəyyən edir. Malların son satış qiyməti formalaşarkən ilkin dəyər (45.000 manat), ticarət əlavəsi (5.000 manat) və ƏDV məbləği (900 manat) cəmlənərək 50.900 manat təşkil edir.

ƏDV üzrə güzəştlərin və sıfır (0) dərəcə ilə azadolmaların verilməsi:

Vergi Məcəlləsinin **164.1.27-ci** maddəsinə edilən dəyişiklik ilə buğdanın idxalı və satışının, buğda ununun və çörəyin istehsalı və satışının ƏDV-dən azadolma müddəti 2017-ci ildən daha **3 il artırılmışdır**.

Vergi Məcəlləsinin **yeni 164.1.36-cı** maddəsi ilə ödəmə qabiliyyətini itirmiş bankların restrukturizasiya və sağlamlaşdırma tədbirləri çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin müəyyən etdiyi qaydada qeyri-işlək aktivlərin təqdim edilməsi 2017-ci ildən başlayaraq **3 il müddətinə ƏDV-dən azad edilmişdir**.

Vergi Məcəlləsinin **yeni 164.1.37-ci** maddəsi 2017-ci ildən başlayaraq **3 il müddətinə quş ətinin satışının** ƏDV-dən azadolmasını təsbit edir.

Vergi Məcəlləsinin **yeni 165.4-cü** maddəsi fiziki şəxslərin Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi tərəfindən təşkil edilən ticarət festivalları dövründə respublika ərazisində alınan qeyri-istehsal və qeyri-kommersiya təyinatlı mallara görə ödədikləri ƏDV-nin Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin müəyyən etdiyi qaydada qaytarılmasını nəzərdə tutur.

Elektron ticarətin vergiyə cəlb olunması:

Vergi Məcəlləsinin **168.1.5-ci, 169.1-ci və 169.3-cü** maddələrinə edilən əlavə və dəyişikliklər virtual məkanda ƏDV-nin tətbiqini tənzimləyir. Azərbaycan Respublikasının hüduqlarından kənarında otel xidmətlərinin və aviabiletlərin sifarişi üzrə xidmətlər istisna olmaqla, bu məkanda iş və xidmət təqdim edildikdə və ya lotereya, digər yarış və müsabiqə keçirildikdə vergi tutulan əməliyyatın yeri kimi xidmətlərin alıcısının və lotereya, yarış və müsabiqənin iştirakçısının olduğu yer müəyyən olunur və həmin dövlətdə də ƏDV tətbiq olunur.

İşin və xidmətin alıcısı, lotereya, digər yarış və müsabiqənin iştirakçısı vergi ödəyicisi olduqda ƏDV-ni həmin şəxs özü hesablayır və büdcəyə ödədikdən sonra Vergi Məcəlləsinin tələblərinə riayət etmək şərti ilə ödənilmiş məbləği əvəzləşdirə bilər.

İşin və xidmətin alıcısı, lotereya, digər yarış və müsabiqənin iştirakçısı vergi ödəyicisi olmadıqda isə ödənişi aparan yerli bank və ya xarici bankın respublikadakı filialı ƏDV-ni hesablayaraq alıcının vəsaiti hesabına büdcəyə ödəyir, tutulmuş ƏDV isə bank və ya filial tərəfindən əvəzləşdirilmir.

*Misal: Azərbaycan vətəndaşı tərəfindən respublika hüduqlarından kənarında qeyri-rezidentin elektron qaydada təşkil etdiyi lotereyada iştirak etmək məqsədi ilə 250 manat ekvivalentində köçürülən vəsaitə görə iştirakçıdan bank tərəfindən 45 manat (250*18) ƏDV tutularaq büdcəyə ödənilməlidir.*

Vergi tutulan əməliyyatların sənədləşdirilməsi:

Vergi Məcəlləsinin **176.2-ci** maddəsinə edilən dəyişiklik və **yeni 176.2-1** maddəsi "Taxfree" layihəsi çərçivəsində əcnəbilərə və vətəndaşlığı olmayan şəxslərə verilən elektron vergi hesab-fakturanın formasının fərqli olmasını, xüsusi formanın Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edildiyini ehtiva edir.

Vergi Məcəlləsinin **176.4-cü** maddəsinə edilən dəyişiklik pərakəndə ticarətlə məşğul olan ƏDV ödəyicilərinin nağd aparılan əməliyyatların rəsmiləşdirildiyi sənədlərlə yanaşı qaimə-faktura və ya elektron qaimə-fakturanın verə biləcəyini göstərir.

Vergi ödəyicilərinin ƏDV üzrə artıq ödəmələrinin tənzimlənməsi:

Vergi Məcəlləsinin **179.1-ci və 179.2-ci** maddələrinə edilən dəyişikliklər hesabat dövründə vergi tutulan dövriyyəsinin **azı 50 %-i sıfır (0) dərəcə ilə** vergiyə cəlb olunan əməliyyatlar olan vergi ödəyicisinin hesabat dövründə ƏDV üzrə artıq ödəməsinin gömrük və vergi orqanına ərizə verildiyi tarixdən artıq əvvəlki kimi **45 gün** deyil, **20 gün ərzində** ona qaytarılmasını nəzərdə tutur. Digər vergi ödəyicilərinin hesabat dövründə yaranmış artıq ödəmələri əvvəlki kimi növbəti **3 aya keçirilir**, həmin müddət başa çatdıqdan sonra artıq ödəmənin qalığı ərizəyə əsasən **20 gün müddətində** vergi ödəyicisinə qaytarılır, eyni zamanda vergi orqanı bu ödəyicilərin artıq ödəməsinin olmasının düzgünlüyünü sözügedən **3 ay ərzində araşdırma bilər**.

Qeyd olunan dəyişikliklər vergi ödəyicilərinin vergi yükünün azaldılmasına, onların dövriyyə vəsaitlərindən səmərəli istifadə etmələrinə şərait yaradacaqdır.

Aksiz vergisinə edilmiş dəyişikliklər

Dəyişiklik: Aksizli malların siyahısı və dərəcələri ilə bağlı Vergi Məcəlləsinə 190.1-ci, 190.4.1-ci, 190.4.2-ci, 190.4.3-cü, 190.4.4-cü, 194.2.3-cü və 194.2.8-ci maddələri üzrə dəyişikliklər edilmiş, 190.4.5-ci maddə əlavə edilmişdir.

2017-ci ildə bu vergi növü ilə bağlı edilən əlavə və dəyişiklikləri aşağıdakı istiqamət üzrə ayırmaq olar:

Aksizli malların siyahısı üzrə

Aksiz - aksizli malların satış qiymətinə daxil edilən vergidir. Vergi Məcəlləsinin 190.1-ci maddəsinə edilmiş dəyişikliyə

əsasən, aksizli malların siyahısına **idxal olunan xəz-dəri məmulatları** da daxil edilmişdir.

Aksizin dərəcələri üzrə

Vergi Məcəlləsinin 190.4.1-ci maddəsinə edilmiş dəyişikliyə əsasən Azərbaycana idxal olunan mühərrikinin həcmi **2000 sm³-dək** olan minik avtomobilləri üçün aksiz dərəcəsi dəyişdirilməmiş, lakin digər minik avtomobillərinə, istirahət və ya idman üçün yaxtalara və bu məqsədlər üçün nəzərdə tutulan digər üzən vasitələrin **mühərrikinin həcminə mütənasib olaraq tətbiq edilən** aksiz dərəcəsi aşağıdakı kimi müəyyən edilmişdir:

Minik avtomobillərinin mühərrikinin həcmi:	Aksizin dərəcəsi (manatla)
2000 sm ³ -dək olduqda	hər 1 sm ³ - 0,20 manat
3000 sm ³ -dək olduqda	400 manat + 2001-3000 sm ³ hissəsi üçün hər 1 sm ³ görə - 3 manat
4000 sm ³ -dək olduqda	3400 manat + 3001-4000 sm ³ hissəsi üçün hər 1 sm ³ görə - 8 manat
5000 sm ³ -dək olduqda	11400 manat + 4001-5000 sm ³ hissəsi üçün hər 1 sm ³ görə - 20 manat
5000 sm ³ -dən çox olduqda	31400 manat + 5000 sm ³ -dən çox hissəsi üçün hər sm ³ görə - 40 manat
İstirahət və ya idman üçün yaxtalar və bu məqsədlər üçün nəzərdə tutulan digər üzən vasitələr	Mühərrikinin həcmindən hər kubsantimetrinə görə - 6 manat

Misal: Mühərrikinin həcmi 2400 sm³ olan minik avtomobili üçün idxalda ödəniləcək aksizin məbləği aşağıdakı kimi hesablanır:

$$400+(2400-2000)*3=1600$$

Vergi Məcəlləsinin **190.4.2-ci** maddəsinə edilmiş dəyişikliklə *idxal olunan platinin hər qramına görə 4 manat aksiz tətbiq edilməsi müəyyənləşdirilmişdir.*

İdxal olunan qızılın, ondan hazırlanmış zərgərlik və digər məişət məmulatlarının min çəki vahidindəki miqdarına görə Vergi Məcəlləsinin **190.4.3-cü** maddəsində aşağıdakı dəyişikliklər olmuşdur:

- qızılın min çəki vahidindəki miqdarı 375 (üç yüz yetmiş beş) olduqda, hər qramına görə - **1,5 manat**;

- qızılın min çəki vahidindəki miqdarı 500 (beş yüz) olduqda, hər qramına görə - **2,0 manat**;

- qızılın min çəki vahidindəki miqdarı 585 (beş yüz səksən beş) olduqda, hər qramına görə - **2.4 manat**;

- qızılın min çəki vahidindəki miqdarı 750 (yeddi yüz əlli) olduqda, hər qramına görə - **3.0 manat**;

- qızılın min çəki vahidindəki miqdarı 958 (doqquz yüz əlli səkkiz) olduqda, hər qramına görə - **5.0 manat**;

- qızılın min çəki vahidindəki miqdarı 999 (doqquz yüz doxsan doqquz) olduqda, hər qramına görə - **6,0 manat**.

Vergi Məcəlləsinin **190.4.4-cü** maddəsinə edilmiş dəyişikliklərə əsasən idxal olunan emal olunmuş, çeşidlənmiş, çərçivəyə salınmış və bərkidilmiş almazın 1 karatı üçün **400 manat** (aksiz dərəcəsi) olmaqla, aşağıdakı qaydada hesablanır:

Almazın bir ədədinin miqdarı 1 karatdan aşağı olduqda, aksiz dərəcəsi almazın faktiki miqdarına mütənasib olaraq azaldılır;

Almazın bir ədədinin miqdarı 1 karatdan yuxarı olduqda, aksizin məbləği aksiz dərəcəsi ilə almazın faktiki miqdarının hasilinə aşağıdakı əmsallar tətbiq edilməklə hesablanır:

Çəki (karat)	Aksizin dərəcəsinin əmsalı
< 1 karat	400 manat * faktiki çəki
1-2 karat	2*400 manat * faktiki çəki
2-3 karat	3*400 manat * faktiki çəki
3-4 karat	4*400 manat * faktiki çəki
4-5 karat	5*400 manat * faktiki çəki
> 5 karat	10*400manat

Misal: 1) 0,5 karatlıq (< 1 karat) almaza görə ödəniləcək aksiz:

$$0,5 \text{ karat} * 400 \text{ manat} = 200 \text{ manat.}$$

2) 4 karatlıq almaza görə ödəniləcək aksiz:

$$5 \text{ (əmsal)} * 400 * 4 = 8000 \text{ manat.}$$

Vergi Məcəlləsinə əlavə edilmiş **190.4.5-ci** maddəyə əsasən idxal olunan xəz-dəri məmulatlarının topdansatış bazar qiymətindən aşağı olmayan gömrük dəyərinə **10 faizi** aksiz dərəcəsi müəyyən edilmişdir.

Eyni zamanda ***Vergi Məcəlləsinin 194.2.3-cü və 194.2.8-ci maddələrinə edilən dəyişikliklərə əsasən*** aksizli mallar üzrə vergi nəzarəti tədbirləri həyata keçirilərkən nəzarət postlarının işçiləri hazır məhsul satılarkən malların ilkin təsdiqedicisi sənədlər siyahısına elektron qaimə-fakturası daxil edilmişdir. Bununla da nəzarət postlarına vergi nəzarətini həyata keçirən vergi işçiləri satışa buraxılan hazır məhsulların ilkin təsdiqedicisi sənədlərindən biri olan elektron qaimə-fakturalarının üzərində «**buraxılışa icazə verilir**» qeydiyyatı da aparmalıdırlar.

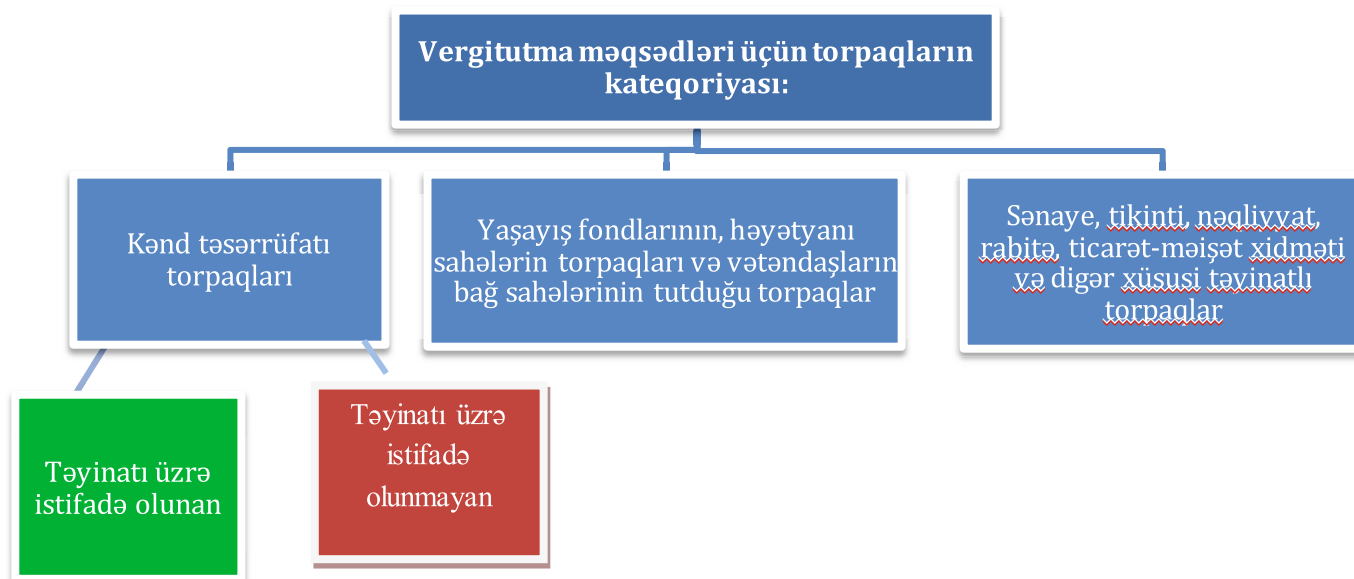
Torpaq vergisinə edilmiş dəyişikliklər

Dəyişiklik: Vergi Məcəlləsinin 206.1-1-ci maddəsində nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla, kənd təsərrüfatı torpaqları üzrə torpaq vergisinin dərəcəsi torpaq sahəsinin hər **100 kvadratmetrinə görə 2 manat** müəyyən edilir.

Dəyişikliyin mahiyyəti: 2017-ci ildən etibarən təyinatı üzrə istifadə edilən və ya irriqasiya, meliorasiya və digər aqrotexniki səbəblərdən təyinatı üzrə istifadə edilməsi mümkün olmayan kənd təsərrüfatı torpaqlarının vergi dərəcələri torpaqların təyinatı, coğrafi yerləşməsi və keyfiyyəti nəzərə alınmaqla şərti ballar əsasında torpaq sahəsinin hər bir hektarına görə hesablanır. Bir şərti balın qiyməti **6 qəpikdir** (şərti ballar Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyən edilir).

Kənd təsərrüfatı fəaliyyəti üçün nəzərdə tutulan, lakin **təyinatı üzrə istifadə olunmayan** torpaqlar üzrə torpaq vergisinin dərəcəsi torpaq sahəsinin hər **100 kvadratmetrinə görə 2 manat** müəyyən edilir.

Təyinatı üzrə istifadə edilən və ya təyinatı üzrə istifadə edilməsi mümkün olmayan kənd təsərrüfatı torpaqları **Nazirlər Kabineti** tərəfindən təsdiq edilən qayda və meyarlar əsasında müəyyən edilir.

Misal 1. Kürdəmir rayonunun Muradxan kəndində fiziki şəxsin mülkiyyətində **II keyfiyyət qrupuna** aid olan **2,5 hektar** kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün nəzərdə tutulan əkin sahəsi vardır. Bu keyfiyyət qrupu üzrə torpağın **1 ha üçün** şərti bal **75** müəyyən edilmişdir. Fiziki şəxs qeyd edilən torpaq sahəsinin **2 hektarını** taxıl əkini üçün, qalan **0,5 hektarını** isə təyinatına uyğun olmayaraq balıqçılıq təsərrüfatı üçün istifadə edir.

*Bu halda fiziki şəxsin təyinatı üzrə istifadə edilən 2 ha torpaq sahəsinə **9 manat** (1 ha əkin sahəsinin şərti bəli $75 \times 0,06 \text{ manat} \times 2 \text{ ha}$), təyinatı üzrə istifadə edilməyən 0,5 ha torpaq sahəsinə görə isə **100 manat** ($5000 \text{ kv.metri}/100$) * 2 manat) torpaq vergisi hesablanacaqdır.*

Misal 2: *Yevlax rayonunda kənd təsərrüfatı məqsədləri üçün nəzərdə tutulan, lakin istifadə olunmayan 2 hektar torpaq sahəsinə görə torpaq vergisi aşağıdakı qaydada hesablanacaq:*

$$(20,000/100) * 2 = 400 \text{ manat.}$$

Qeyd: Müəssisələrin və kənd təsərrüfatı fəaliyyəti üçün nəzərdə tutulan, lakin **təyinatı üzrə istifadə olunmayan** torpaqlar üzrə fiziki şəxslərin torpaq vergisi **dövlət büdcəsinə**, digər hallarda fiziki şəxslərin torpaq vergisi yerli büdcəyə (bələdiyyə büdcəsinə) ödənilir.

Elektron ticarətin vergiyə cəlb edilməsi

Azərbaycanda elektron ticarətin vergiyə cəlb edilməsi ilə bağlı Vergi Məcəlləsində və "Elektron ticarət haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 1-ci və 5-ci maddələrində müvafiq əlavə və dəyişikliklər edilmişdir.

Elektron ticarət aparən vergi ödəyicilərinə şəffaf nəzarətin təmin edilməsinə, rezident və qeyri-rezident elektron ticarət iştirakçıları arasında diskriminasiyanın aradan qaldırılmasına nail olmaq məqsədi ilə **"Elektron ticarət haqqında"** Azərbaycan Respublikasının Qanununda edilmiş dəyişikliklər əsasən elektron ticarətin əhatə dairəsinin genişləndirilməsini, elektron ticarətin əsas iştirakçılarından olan kart təşkilatının, təcrübədə geniş tətbiq edilən pul kisəsinin anlayışını, habelə elektron ticarətin iştirakçısı olan satıcıya dair tələbləri müəyyən edən normaları özündə əks etdirir.

Qeyd edilən Qanuna edilmiş dəyişikliklərlə **"elektron ticarət"** anlayışı yeni formada verilmiş, **POS-terminal, kart təşkilatı və elektron pul kisəsi** adlı yeni anlayışlar əlavə edilmişdir. Belə ki, artıq **elektron ticarət** dedikdə informasiya sistemlərindən istifadə edilməklə malların alqı-satqısı, xidmətlərin göstərilməsi və işlərin görülməsi (o cümlədən **internet vasitəsi ilə elektron kitabların, musiqilərin, audio-video materialların, qrafik təsvirlərin, virtual oyunların, proqram təminatlarının yüklənməsi,**

reklamaların yerləşdirilməsi və digər analoji iş və xidmətlər) üzrə həyata keçirilən fəaliyyət nəzərdə tutulur.

POS-terminal dedikdə ödəniş kartları vasitəsilə əməliyyatların aparılması, habelə nağd pul vəsaitinin əldə edilməsi üçün nəzərdə tutulmuş avadanlıq, **kart təşkilatı** dedikdə kartlar vasitəsilə aparılmış əməliyyatlar haqqında məlumatların ötürülməsi, toplanması, emalı və klirinqi, həmçinin kartların emissiyasına və ekvayrinqinə texniki xidmət göstərilməsini həyata keçirən xidmət mərkəzi (prosessinq fəaliyyətini həyata keçirən banklar və digər hüquqi şəxslər) və ya beynəlxalq kart təşkilatının Azərbaycan Respublikasındakı nümayəndəliyi, filialı və ya digər bölməsi nəzərdə tutulur.

Elektron pul kisəsi dedikdə isə fiziki və hüquqi şəxslər tərəfindən köçürülmüş pul vəsaitlərini saxlamağa və onların tapşırığı ilə elektron ödənişləri həyata keçirməyə imkan verən bank və ya kredit təşkilatı sayılmayan proqram təminatı başa düşülür.

Qeyd edilən qanuna əlavə edilmiş **Yeni 5.3.7-ci** maddəyə əsasən **satıcı (təchizatçı)** alıcıların (sifarişçilərin) və səlahiyyətli dövlət orqanlarının özü barədə bir sıra məlumatlarla yanaşı həmçinin ödənişlərin POS-terminal, internet şəbəkəsi və elektron pul kisəsi vasitəsi ilə aparılması barədə məlumatlarla tanış olmasına imkan yaratmalıdır.

Qanuna əlavə edilmiş **5.6-cı** və **5.7-ci** maddələri ilə satıcılara yeni tələblər müəyyən edilmişdir. Belə ki, dəyişikliyə əsasən satıcı (təchizatçı) elektron ticarət çərçivəsində malların (işlərin, xidmətlərin) təqdim edilməsini internet şəbəkəsi vasitəsi ilə ödəmək imkanı verən ödəniş proqramının təminatçısı ilə bağlanmış müqavilə əsasında həyata keçirir.

Eyni zamanda satıcı özü barəsində qanunda nəzərdə tutulan məlumatları alıcıların (sifarişçilərin) və səlahiyyətli dövlət orqanlarının tanış olmasına imkan yaratmadıqda, onun ölkə ərazisində fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasının Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyi tərəfindən məhdudlaşdırılır.

Elektron ticarət qaydasında işlərin və xidmətlərin təqdim edilməsinə, habelə elektron qaydada təşkil olunan lotereyaların, digər yarışların və müsabiqələrin keçirilməsinə görə ƏDV-nin alıcısının olduğu yerdə vergiyə cəlb edilməsi ilə bağlı Vergi Məcəlləsinin **16.1.11-1-ci**, **168.1.5-ci** və **169-cu** müddələrinə əlavə və dəyişikliklər edilmişdir.

Vergi Məcəlləsinin 16.1.11-1-ci maddəsinə edilmiş dəyişikliyə əsasən nağdsız ödənişlərin aparılması üçün "İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun olaraq POS-terminalların quraşdırılmasını və (və ya) "Elektron ticarət haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun olaraq satıcı kimi fəaliyyət göstərdikdə, həmin Qanuna əsasən istehlakçıların elektron ödəniş etmək imkanını təmin etmək vergi ödəyicisinin vəzifələrinə aid edilmişdir.

Vergi Məcəlləsinin 168.1.5-ci maddəsinə edilmiş əlavəyə əsasən elektron ticarətin satıcıları (təchizatçıları) tərəfindən işlər və xidmətlər təqdim edildiyi, habelə elektron qaydada təşkil olunan lotereyalar, digər yarışlar və müsabiqələr keçirildiyi halda, işlərin və ya xidmətlərin alıcısının yerləşdiyi və ya qeydiyyatda olduğu, təsis edildiyi, işlər və ya xidmətlər alıcının daimi nümayəndəliyi ilə bilavasitə bağlı olduğu halda həmin daimi

nümayəndəliyin olduğu yer ƏDV məqsədləri üçün işlərin görüldüyü və ya xidmətlərin göstərildiyi yer hesab edilir.

Vergi Məcəlləsinin 169.1-ci maddəsinə edilmiş əlavəyə əsasən ƏDV-nin məqsədləri üçün qeydiyyatı alınmayan qeyri-rezident Azərbaycan Respublikasının ərazisində Vergi Məcəlləsinin 169.2-ci və ya 169.5-ci maddələrində adı çəkilən vergi agenti üçün xidmət göstərsə və ya iş görürsə (***o cümlədən elektron ticarət qaydasında Azərbaycan Respublikasının hüdudlarından kənarında otel xidmətlərinin və aviabiletlərin sifarişini üzrə xidmətlər istisna olmaqla, işlərin görülməsi və xidmətlərin göstərilməsi***) ƏDV məqsədləri üçün işlərin görülməsi və ya xidmətlərin göstərilməsi bu maddəyə uyğun olaraq vergiyə cəlb olunur.

Vergi Məcəlləsinin 169.3-cü maddəsinə edilmiş əlavələrə əsasən isə ƏDV-nin məqsədləri üçün qeydiyyatı alınmayan qeyri-rezidentə **elektron ticarət qaydasında** işlərin və xidmətlərin təqdim edilməsinə görə vergi orqanlarında uçotda olmayan şəxslər tərəfindən ödənişlər aparılarkən qeyd edilən maddə ilə müəyyən edilmiş qaydada qeyri-rezidentə ödənilməli olan məbləğ ƏDV hesablanmalı və ödənilməlidir.

Elektron ticarət qaydasında işlərin və xidmətlərin alıcısı, habelə **Azərbaycan Respublikasının hüdudlarından kənarında elektron qaydada təşkil olunan lotereyaların, digər yarışların və müsabiqələrin iştirakçısı vergi orqanlarında uçotda olmayan şəxs olduqda** ödənişi aparan yerli bank və ya xarici bankın Azərbaycan Respublikasındakı filialları tərəfindən hesablanan ƏDV alıcının vəsaiti hesabına büdcəyə ödənilir. ƏDV-nin məqsədləri üçün qeydiyyatı alınmış yerli bank və ya xarici bankın Azərbaycan Respublikasındakı filialları tərəfindən vergi orqanlarında uçotda olmayan şəxsdən tutulmuş ƏDV əvəzləşdirilmir.

Qeyd edilən dəyişikliklə elektron ticarət aparan vergi ödəyicilərinə şəffaf nəzarətin təmin edilməsinə, rezident və qeyri-rezident elektron ticarət iştirakçıları arasında diskriminasiyanın aradan qaldırılmasına nail olunacaqdır.

Fiziki şəxslərin vergi öhdəliklərinin aylıq sabit vergi şəklində müəyyən edilməsi

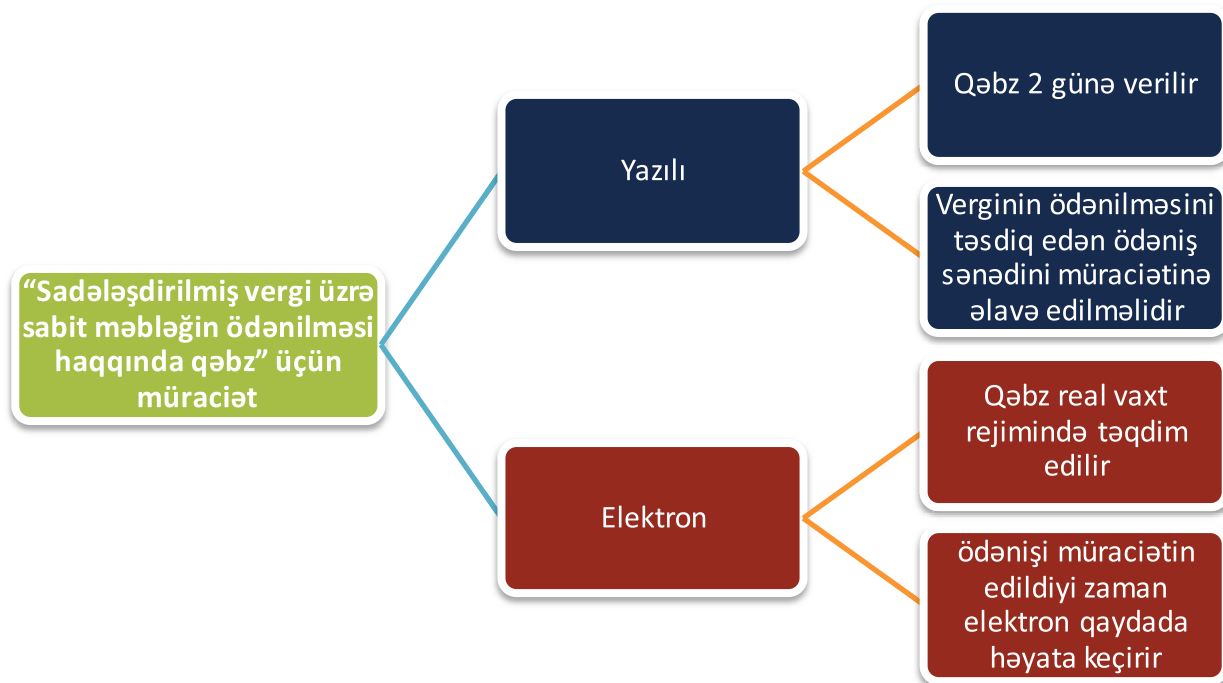
Dəyişiklik: Sabit verginin tətbiqi ilə bağlı Vergi Məcəlləsinə **16.1.7-1-ci, 58.12-ci, 218.4.4-cü, 220.10-cu, 220.11-ci və 221.8-ci maddələr əlavə edilmişdir.**

Dəyişikliyin mahiyyəti: Vergi Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliyə əsasən, aşağıdakı cədvəldə qeyd olunmuş fəaliyyət növləri ilə fərdi qaydada (əlavə işçi qüvvəsi cəlb etmədən) məşğul olan fiziki şəxslər aylıq sabit məbləğə fəaliyyətlərinin faktiki həyata keçirildiyi ərazi üzrə müvafiq əmsalları tətbiq etməklə hesablanmış sadələşdirilmiş vergini ödəyirlər. Müxtəlif əmsallar tətbiq olunan ərazilərdə fəaliyyət göstərildiyi halda ən yüksək əmsal tətbiq edilən ərazi üzrə müəyyən olunmuş sabit vergi məbləği ödənilir.

<i>Fəaliyyət növünün adı</i>	<i>Sadələşdirilmiş vergi üzrə aylıq sabit məbləğ (manatla)</i>
<i>Toylarda, şənliklərdə və digər tədbirlərdə aparıcılıq, çalğıçılıq, rəqqəslıq, aşıqlıq, məzhəkəçilik və digər oxşar fəaliyyət</i>	30
<i>Fərdi foto, audio-video xidmətləri (foto studiyalar istisna olmaqla) sahəsində fəaliyyət</i>	30
<i>Çəkməçi, pinəçi</i>	5
<i>Saat, televizor, soyuducu və digər məişət cihazlarının təmiri</i>	10
<i>Fərdi yaşayış evlərində və mənzillərdə ev qulluqçusu, xəstələrə, qocalara və uşaqlara qulluq xidməti, dayə, fərdi sürücülük, ev təsərrüfatında təmizlik, bağban, aşpaz, gözətçi və digər analoji işlər</i>	10
<i>Nəqqəslıq emalatxanalarının fəaliyyəti</i>	20
<i>Ölkə üzrə tətbiq olunan əmsallar</i>	
<i>Bakı şəhərində (kənd və qəsəbələr daxil olmaqla)</i>	2,0
<i>Gəncə, Sumqayıt və Xırdalan şəhərlərində</i>	1,5
<i>Abşeron rayonunun qəsəbə və kəndləri (Xırdalan şəhəri istisna olmaqla), Şirvan, Mingəçevir, Naxçıvan, Lənkəran, Yevlax, Şəki və Naftalan şəhərlərində</i>	1,0
<i>digər rayon (şəhər) və qəsəbələrdə (kəndlərdə)</i>	0,5

Qeyd edilən fəaliyyət növləri ilə məşğul olan fiziki şəxslər fəaliyyətə başlayanadək Vergilər Nazirliyindən öz istəklərinə uyğun olaraq növbəti ay, rüb, yarım il və ya il üçün

“Sadələşdirilmiş vergi üzrə sabit məbləğin ödənilməsi haqqında qəbz” almalıdırlar. Bu fəaliyyət üzrə vergi orqanına bəyannamə təqdim edilmir. Ödənilmiş vergi həmin qəbz qüvvədə olduğu müddətdə fəaliyyət göstərib-göstərməməsindən asılı olmayaraq geri qaytarılmır və növbəti dövrlərin (ay, rüb, yarım il və il) vergiləri ilə əvəzləşdirilmir.

“Sadələşdirilmiş vergi üzrə sabit məbləğin ödənilməsi haqqında qəbz”-in forması Vergilər Nazirliyi tərəfindən müəyyən edilir və növbəti məlumatları özündə əks etdirir:

Misal: Bakı şəhərində şəxslərdə aparıcılıqla məşğul olan fiziki şəxsin aylıq sabit verginis məbləği aşağıdakı qaydada hesablanır:

$$30 * 2 * 1 = 60 \text{ manat}$$

Aylıq sabit məbləğ Dövr (aylarla)

Ərazi üzrə əmsal

Fiziki şəxslər qeyd edilən fəaliyyət növlərindən bir neçəsi ilə məşğul olduğu halda “**Sabit verginin ödənilməsi haqqında qəbz**”i hər bir fəaliyyət növü üçün ayrılıqda alırlar. Azərbaycan Respublikasının hüdudlarından kənarında bu fəaliyyətlər üzrə gəlir əldə edildiyi halda isə həmin gəlir ümumi qaydada müvafiq vergilərə cəlb edilir.

Qeyd olunan fəaliyyət növləri ilə işçi cəlb etmədən fərdi qaydada məşğul olan fiziki şəxs vergi orqanına bəyannamə verilmədən aylıq “**Sadələşdirilmiş vergi üzrə sabit məbləğin ödənilməsi haqqında qəbz**” almalıdır. Əks halda ona aşağıdakı məbləğdə **maliyyə sanksiyası tətbiq edilir:**

➤ *təqvim ili ərzində belə hallara **birinci dəfə yol verildikdə** həmin fəaliyyət növünə görə müəyyən olunmuş aylıq sabit vergi məbləğinin **40 faizi miqdarında;***

➤ *təqvim ili ərzində belə hallara **iki və daha çox dəfə yol verildikdə** həmin fəaliyyət növünə görə müəyyən olunmuş aylıq sabit vergi məbləğinin **100 faizi miqdarında.***

Nəzərə almaq lazımdır ki, vergi öhdəliklərini “Sadələşdirilmiş vergi üzrə sabit məbləğin ödənilməsi haqqında qəbz” əldə etməklə sadələşdirilmiş qaydada yerinə yetirən fiziki şəxslər nağd pul hesablaşmalarının aparılması zamanı alıcıya nəzarət-kassa aparatı çeki istisna olmaqla, ciddi hesabat blankı olan qəbz təqdim etməlidirlər.

Sabit verginin ödəyiciləri fəaliyyət növünə uyğun olaraq ciddi hesabat blanklarını (alıcıya verilən qəbz formasını) öz vəsaiti hesabına bu fəaliyyəti həyata keçirən mətbəələrə verdikləri sifariş əsasında əldə edirlər.

Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş ciddi hesabat blankı olan qəbsdən istifadə etmədən nağd pul hesablaşmalarının aparılması, alıcıya qəbz verilməməsi və ya ödənilmiş məbləğdən aşağı məbləğ göstərilməklə verilməsinə görə:

➤ *təqvim ili ərzində belə hallara **birinci dəfə yol verildikdə **400 manat;*****

➤ *təqvim ili ərzində belə hallara **ikinci dəfə yol verildikdə **800 manat;*****

➤ *təqvim ili ərzində belə hallara **üç və daha çox dəfə yol verildikdə **1.200 manat maliyyə sanksiyası tətbiq edilir.*****

Nağdsız hesablaşmaların məhdudlaşdırılması

Azərbaycan Respublikası ərazisində mülki dövriyyənin iştirakçıları arasında aparılan əməliyyatların və hesablaşmaların şəffaflığının artırılması, istehlakçıların hüquqlarının müdafiəsinin təmin edilməsi, nağd pul hesablaşmalarının nağdsız hesablaşmalarla əvəzlənməsini stimullaşdırılması, pul dövriyyəsinin tənzimlənməsi, bank sisteminin inkişafı məqsədi ilə bu sahədə "Nağdsız hesablaşmalar haqqında" Qanun təsdiq edilmiş, eyni zamanda Vergi Məcəlləsində də müvafiq əlavə və dəyişikliklər edilmişdir.

Nağdsız hesablaşmalar dedikdə, aşağıdakılar nəzərdə tutulur:

- ✓ bir şəxsin bank hesabından digər şəxsin bank hesabına köçürülməklə (o cümlədən ödəniş alətləri (ödəniş kartları, ödəniş tapşırığı və s.) və ödəniş vasitələri (mobil telefon aparatları, kompyüter və digər avadanlıqlar) ilə həyata keçirilən hesablaşmalar;
- ✓ ödəniş terminalları ilə həyata keçirilən hesablaşmalar;
- ✓ birbaşa nağd qaydada satıcının bank hesabına köçürülməklə həyata keçirilən hesablaşmalar.

Əgər hesablaşmalar hər iki tərəf vergi ödəyici olan şəxslər arasında aparılırsa, bu zaman nağdsız ödəniş yalnız yuxarıdakı birinci abzasda qeyd olunan formada həyata keçirilə bilər.

Qanuna əsasən:

Qanun təsdiq edilməmişdən əvvəl vergi ödəyicisi ay ərzində heç bir məhdudiyyət qoyulmadan istənilən məbləğdə nağd qaydada hesablaşmalar üzrə ödənişlər apara bilirdisə, yeni tətbiq edilən Qanuna əsasən vergi ödəyicilərinin statusundan asılı olaraq təqvim ayı ərzində ümumi məbləği aşağıda qeyd edilən məbləğdən artıq olan hesablaşmalar üzrə ödənişlərin yalnız nağdsız qaydada həyata keçirilməsi müəyyən edilmişdir:

- ✓ ƏDV məqsədləri üçün qeydiyyatda alınmış və vergi tutulan əməliyyatlarının həcmi ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında (aylarında) 200 min manatdan artıq olan ticarət və ictimai iaşə fəaliyyəti ilə məşğul olan vergi ödəyicilər **30.000 manatdan**;

✓ *Digər vergi ödəyiciləri 15.000 manatdan.*

QEYD: Qanun ƏDV məqsədləri üçün qeydiyyatda alınmış və vergi tutulan əməliyyatlarının həcmi ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında (aylarında) 200.000 manatdan artıq olan vergi ödəyicilərinə münasibətdə 2017-ci il yanvarın 1-dən, digər vergi ödəyicilərinə münasibətdə isə 2017-ci il aprelin 1-dən qüvvəyə minir.

Bunlarla yanaşı qanunda aşağıdakı hesablaşmaların **yalnız nağdsız qaydada** həyata keçirilməsinə dair tələblər müəyyən edilmişdir:

✓ *inzibati cərimələr, maliyyə sanksiyaları, vergilər, gömrük rüsumları və yığımları, faizlər;*

✓ *lizinq əməliyyatları üzrə borcların ödənilməsi və kreditlərin verilməsi, sığorta ödənişləri;*

✓ *dövlət orqanlarına, dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (səhmlərinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərə, büdcə təşkilatlarına və publik hüquqi şəxslərə ödənilən xidmət haqları və digər yığımlar;*

✓ *stasionar telefon xidmətləri və kommunal xərclər;*

✓ *vergi ödəyicilərinə faizsiz pul vəsaitlərinin və digər ayırmaların ödənilməsi və qaytarılması;*

✓ *dövlət satınalma müqaviləsi üzrə əldə olunan vəsaitin istifadəsi (xərclənməsi);*

✓ *təhsil haqlarının ödənilməsi;*

✓ *turaqentlərə ödənişlər.*

Eyni zamanda əməliyyatlarının həcmi ardıcıl 12 aylıq dövrün istənilən ayında (aylarında) **200.000 manatadək** olan pərakəndə ticarət, iaşə və xidmət sahəsində fəaliyyət göstərən şəxslər istisna olmaqla, digər şəxslər tərəfindən ödənilən əmək haqları (o cümlədən, işəgötürən tərəfindən ödənilən, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər ödənişlər), pensiya, təqaüd, maddi yardım, müavinətlər (o cümlədən, birdəfəlik müavinətlər), kompensasiyalar və təzminatlar **yalnız nağdsız** qaydada aparılmalıdır.

Qeyd edilənlərlə yanaşı banklardan nağd pul vəsaitlərinin çıxarılmasının məhdudlaşdırılması məqsədilə hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar tərəfindən pul vəsaitlərinin nağd qaydada bank hesablarından çıxarılmasına görə banklar və poçt rabitəsinin milli operatorları tərəfindən **1 faiz** dərəcəsi ilə **sadələşdirilmiş verginin** tutulmasına və hesabat ayından sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq hesablanmış vergini bəyan etməklə dövlət büdcəsinə köçürülməsinə dair **Vergi Məcəlləsinə 16.1.11-8-ci, 150.1.12-ci 150.3.-3-cü və 220.12-ci maddələr** əlavə edilmişdir.

Nəzərə almaq lazımdır ki, nağd qaydada xərclərin çəkilməsinə məhdudluğunun qoyulması və pul vəsaitlərinin nağd qaydada bank hesablarından çıxarılmasına görə

1 faiz dərəcə ilə sadələşdirilmiş verginin tutulması vətəndaşlara deyil, yalnız vergi ödəyicilərinə münasibətdə tətbiq olunacaqdır.

Qanunun tələblərinin pozulmasına görə tətbiq olunan maliyyə sanksiyaları

Bu Qanunun tələblərinin pozulmasına görə, yəni “Nağdsız hesablaşmalar haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunu ilə nağd qaydada həyata keçirilməsi məhdudlaşdırılan əməliyyatların nağd qaydada həyata keçirilməsinə görə malı (iş, xidməti) təqdim edən vergi ödəyicilərinə qanunvericilik pozulmaqla aparılan əməliyyatın ümumi məbləğinə aşağıdakı maliyyə sanksiyalarının tətbiq edilməsi məqsədilə Vergi Məcəlləsinə **58.7-1-ci maddə** əlavə edilmişdir:

- ✓ *təqvim ili ərzində belə hala birinci dəfə yol verdikdə aparılan əməliyyatların 10 faizi,*
- ✓ *təqvim ili ərzində ikinci dəfə yol verdikdə aparılan əməliyyatların 20 faizi,*
- ✓ *təqvim ili ərzində üç və daha çox dəfə yol verdikdə isə aparılan əməliyyatların 40 faizi miqdarında maliyyə sanksiyası tətbiq edilir.*

Bu dəyişikliklər bütövlükdə ölkədə nağdsız əməliyyatların həcmnin artmasına, bankların maliyyə vəziyyətinin yaxşılaşmasına, onların likvidliyinin təmin edilməsinə, pul dövriyyəsinin tənzimlənməsinə, büdcə vəsaitlərinin xərclənməsində şəffaflığın təmin edilməsinə, əmək haqlarının və digər ödənişlərin leqallaşmasına və nəticədə ölkənin beynəlxalq reytinginin daha da artırılmasına şərait yaradacaqdır.

Nağd ödənişlərin məhdudlaşdırılması dünyanın əksər ölkələrinin, o cümlədən Fransa, İtaliya, İspaniya, Belçika, Çexiya, Slovakiya, Qazaxıstan və sair dövlətlərin qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuşdur.

Torpaq sahəsinin satışının sadələşdirilmiş vergiyə cəlb edilməsi

Dəyişiklik: *Torpaq sahəsinin satışının sadələşdirilmiş vergiyə cəlb edilməsi məqsədi ilə Vergi Məcəlləsinə 218.4.5-ci, 219.3-2-ci və 220.8-2-ci maddələr əlavə edilmiş, 150.1.9-cu, 220.8-ci və 220.8-1-ci maddələrə dəyişikliklər edilmişdir.*

Dəyişikliyin mahiyyəti: 01.01.2017-ci il tarixədək qüvvədə olan Vergi Məcəlləsinə əsasən fiziki və hüquqi şəxslərin mülkiyyətində olan torpaq sahələrinin satışı ümumi qaydada mənfəət və gəlir vergisinə cəlb olunduğu halda, Vergi Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklərə əsasən 01.01.2017-ci il tarixdən etibarən həmin **torpaq sahələrinin satışı əməliyyatlarının rəsmiləşdirilməsi zamanı bu əməliyyatdan yaranan vergi öhdəliyi notarius tərəfindən ödəmə mənbəyində sadələşdirilmiş vergiyə cəlb ediləcəkdir.**

Aşağıdakı hallarda mülkiyyətdə olan torpaq sahələrinin təqdim edilməsindən **vergi tutulmur:**

- *torpaq sahəsinin hədiyyə, maddi yardım və ya miras formasında ailə üzvlərinə verilməsi;*
- *torpaq sahəsinin ər və arvad arasında verilməsi, keçmiş ər-arvad arasında boşanma prosesində verilməsi.*
- *torpaq sahəsinin dövlət ehtiyacları üçün alınması.*

Torpaq sahəsinin təqdim edilməsi zamanı vergi təyinatından asılı olaraq aşağıdakı qaydada hesablanır. Belə ki,

1) Kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaq sahələrinin (təyinatı üzrə istifadə edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq) təqdim edilməsi üzrə vergi **aşağıdakı qaydada** həmin torpaq sahəsi üzrə hesablanmış torpaq vergisinin **2 misli** məbləğində hesablanır:

$$VM = (S \times \text{ŞB} \times 0,06 \text{ manat}) \times 2$$

VM – *ödənəcək verginin məbləği*

S – *torpağın sahəsi (hektarla)*

ŞB - kənd təsərrüfatı torpaqlarının təyinatı, coğrafi yerləşməsi və keyfiyyəti nəzərə alınmaqla 1 hektarı üçün müəyyən olunan şərti bal (Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyən edilir)

0,06 manat - kənd təsərrüfatı torpaqların 1 şərti balının torpaq vergisi dərəcəsi

2 – hesablanmış torpaq vergisini tətbiq edilən əmsal.

Misal 1: Fiziki şəxs Lənkəran rayonunda I kateqoriyaya aid olan 3 hektar düzən torpaq sahəsini satır (şərti bal - 125). Həmin torpaq sahəsinin satışı zamanı sadələşdirilmiş vergi məbləği aşağıdakı kimi hesablanır:

$$\underbrace{3 \text{ hektar}}_{\text{Torpağın sahəsi}} \times \underbrace{125}_{\text{Şərti bal}} \times \underbrace{0,06}_{\text{TV-nin dərəcəsi}} \times \underbrace{2}_{\text{Vergi misli}} = 45 \text{ manat}$$

2) Yaşayış fondlarının, həyətəyən sahələrin torpaqlarının və vətəndaşların bağ sahələrinin tutduğu torpaqların satışı zamanı vergi aşağıdakı qaydada hesablanır:

$$VM = S \times Z\Theta \times 0,5 \text{ manat}$$

VM - ödəniləcək verginin məbləği

S - torpağın sahəsi (m²-lə)

ZΘ – yerləşdiyi zonadan asılı olaraq əmsallar

0,5 manat - torpaq sahələrinin hər kvadrat metri üçün baza məbləği.

Torpağın yerləşdiyi ərazi (zona)	Zona Əmsalı
Bakı şəhəri üzrə	
1	4,0
2	3,0
3,4	2,2
5,6	1,8
7,8,9	1,5
10,11,12	1,2
Regionlar üzrə	
Gəncə, Sumqayıt, Xırdalan	1,5
Abşeron rayonunun qəsəbə və kəndləri (Xırdalan şəhəri istisna olmaqla), Şirvan, Mingəçevir, Naxçıvan, Lənkəran, Yevlax, Şəki və Naftalan şəhərləri	1,2
Digər rayon (şəhər) və qəsəbələr (kəndlər)	0,5

Misal 2: Fiziki şəxsin mülkiyyətində 6-cı zonada sahəsi 300 m² olan və yaşayış üçün nəzərdə tutulan torpaq sahəsi vardır. Həmin torpaq təqdim edildiyi zaman sadələşdirilmiş vergi məbləği aşağıdakı kimi hesablanır:

$$\underbrace{300 \text{ m}^2}_{\text{Torpaq sahəsi}} \times \underbrace{1,8}_{\text{Zona əmsalı}} \times \underbrace{0,5 \text{ manat}}_{\text{Baza məbləğ}} = 270 \text{ manat}$$

3) *Sənaye, tikinti, nəqliyyat, rabitə, ticarət-məişət xidməti və digər xüsusi təyinatlı torpaqların sahələrinin təqdim edilməsi zamanı verginin məbləği əlavə olaraq aşağıda qeyd olunan yüksəldici əmsallar tətbiq edilməklə hesablanır:*

Torpağın yerləşdiyi ərazi (zona)	Yüksəldici əmsal
Bakı şəhəri, onun qəsəbə və kəndləri	1,5
Gəncə, Sumqayıt, Xırdalan şəhərləri	1,3
Abşeron rayonunun qəsəbə və kəndləri, Şirvan, Mingəçevir, Naxçıvan, Lənkəran, Yevlax, Şəki və Naftalan şəhərləri	1,2
digər rayon (şəhər) və qəsəbələr (kəndlər)	1,1

$$VM = S \times Z\Theta \times 0,5 \text{ manat} \times Y\Theta$$

VM - ödəniləcək verginin məbləği

S - torpağın sahəsi (m²-lə)

ZΘ - yerləşdiyi zonadan asılı olaraq əmsal

0,5 manat - torpaq sahələrinin hər kvadrat metri üçün baza məbləği

YΘ - yüksəldici əmsallar.

Misal 3: Hüquqi şəxsin mülkiyyətində Gəncə şəhərində sahəsi 1000 m² olan və sənaye təyinatlı torpaq sahəsi var. Həmin torpaq sahəsi təqdim edildiyi zaman sadələşdirilmiş vergi məbləği aşağıdakı kimi hesablanır:

$$\underbrace{1000 \text{ m}^2}_{\text{Torpaq sahəsi}} \times \underbrace{0,5 \text{ manat}}_{\text{Baza məbləğ}} \times \underbrace{1,5}_{\text{Zona əmsalı}} \times \underbrace{1,3}_{\text{Yüksəldici əmsal}} = 975 \text{ manat}$$

Torpaq sahələrini təqdim edən fiziki və hüquqi şəxslərdən notariuslar tərəfindən ödəmə mənbəyində sadələşdirilmiş vergi tutularaq 1 (bir) bank günü müddətində dövlət büdcəsinə köçürülməli və hesabat ayından sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq müvafiq bəyannamə vergi orqanına təqdim edilməlidir.

Vergi ödəyicilərinin hüquq və vəzifələri

Vergi ödəyicilərinin hüquq və vəzifələrinin artırılması məqsədi ilə Vergi Məcəlləsinə 15.1.2-1-ci, 16.1.4-1-ci, 16.1.7-1-ci və 16.1.11-3-16.1.11-8-ci maddələr əlavə edilmiş, 15.1.10-cu və 16.1.4-cü maddələrdə dəyişikliklər edilmiş, 16.1.8-ci və 16.1.11-1-ci maddələr yeni redaksiyada təsdiq edilmiş, eyni zamanda vergi agentinin öhdəliyinə aid 17.6-cı maddə əlavə edilmişdir.

Vergi Məcəlləsinə edilmiş dəyişikliklərə əsasən vergi öhdəliyinin əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi barədə qərarın qəbul edilməsi məqsədi ilə vergi orqanlarına ərizə ilə müraciət etmək, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada kommersiya və (və ya) vergi sirrini qorunmasını tələb etmək **vergi ödəyicisinin hüquqlarına aid edilmişdir.**

Aşağıdakılar isə vergi ödəyicisinin vəzifələrinə aid edilmişdir:

- Hesabat ilindən sonrakı ilin mart ayının 31-dən gec olmayaraq təqvim ili ərzində **aşağıda göstərilən hər bir şəxs üzrə** ümumi dəyəri **500.000 manatdan artıq olan** əməliyyatlara dair Vergilər Nazirliyinin müəyyən etdiyi formada arayışı təqdim etmək:
 - ✓ Azərbaycan Respublikasının rezidenti ilə onunla qarşılıqlı surətdə asılı olan qeyri-rezident şəxslər;
 - ✓ qeyri-rezidentin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəliyi ilə həmin qeyri-rezidentin özü və ya onun başqa dövlətlərdə yerləşən hər hansı nümayəndəliyi, filialı və digər bölməsi;
 - ✓ Azərbaycan Respublikasının rezidenti və (və ya) qeyri-rezidentin Azərbaycan Respublikasındakı daimi nümayəndəliyi ilə güzəştli vergi tutulan ölkələrdə təsis edilmiş (qeydiyyatdan keçmiş) subyektlər.
- Yuxarıda qeyd olunan şəxslərə dair məlumatları (o cümlədən onların reyestr məlumatlarını) vergi orqanının tələbi ilə təqdim etmək;
- Sadələşdirilmiş vergi üzrə sabit vergi məbləği ödəyən şəxslərin nəzərdə tutulan fəaliyyət növlərini "Sadələşdirilmiş vergi üzrə sabit məbləğin ödənilməsi haqqında qəbz" almaqla həyata keçirmək;
- Aşağıdakı fəaliyyət növləri istisna olmaqla, pərakəndə ticarət və (və ya) ictimai işə fəaliyyəti üzrə nağd pul hesablaşmalarını nəzarət-kassa aparatı vasitəsi ilə həyata keçirmək:

✓ *qəzet və jurnalların satışı (belə satış dövryyəsinin ümumi dövryyədəki payı 50 faizdən çox olduqda);*

✓ *kənd təsərrüfatı məhsullarının bazarlarda, yarmarkalarda və səyyar qaydada satışı;*

✓ *səyyar, bazarlarda və digər kütləvi ticarət yerlərində piştaxtadan, avtomobildən və qoşqu vasitələrindən pərakəndə satış fəaliyyəti;*

✓ *qiymətli kağızların və lotereya biletlərinin satışı;*

✓ *elektrik enerjisi, qaz, su, isti su təchizatı və mərkəzi qızdırma sistemi obyektlərinin fəaliyyəti.*

• Nağdsız ödənişlərin aparılması üçün “İstehlakçıların hüquqlarının müdafiəsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun olaraq POS-terminalların quraşdırılmasını və (və ya) “Elektron ticarət haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun olaraq satıcı kimi fəaliyyət göstərdikdə, həmin Qanuna əsasən istehlakçıların elektron ödəniş etmək imkanını təmin etmək;

• Vergi orqanının tələbinə əsasən maliyyə institutlarında vergi monitorinqinin aparılması ilə bağlı vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsini nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə əsasən həyata keçirilən maliyyə əməliyyatları barədə sənədləri və məlumatları vergi orqanlarına və onların vəzifəli şəxslərinə təqdim etmək;

• Maliyyə institutları tərəfindən hüquqi və fiziki şəxslərə hesab açıldıqda və ya maliyyə xidmətləri göstərildikdə, Azərbaycan Respublikasının normativ hüquqi aktlarının, habelə vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsini nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin tələblərinə əməl edilməsini və Vergi Məcəlləsinə uyğun olaraq maliyyə institutları tərəfindən təqdim edilməsi nəzərdə tutulan məlumatların əks olunduğu forması Vergilər Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilən elektron hesabatların təqdim edilməsini təmin etmək;

• Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada vergi orqanlarının vəzifəli şəxslərinə əmlakın siyahıya alınmasına, həmin əmlakın məsul saxlamaya qoyulması üçün götürülməsinə zəruri şərait yaratmaq, habelə onların bu sahədə qanuni fəaliyyətlərinə maneçilik törətməmək;

• Sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən hüquqi və fiziki şəxslərə malların (işlərin, xidmətlərin) təqdim edilməsi ilə bağlı Vergi Məcəlləsindənəzərdə tutulmuş qaydada qaimə-faktura və ya elektron qaimə-faktura vermək;

• Pərakəndə ticarət və (və ya) ictimai iaşə fəaliyyəti zamanı malların (işlərin, xidmətlərin) alıcılarına onların tələbinə əsasən nəzarət-kassa aparatının çeki ilə yanaşı, qaimə-faktura və ya elektron qaimə-faktura və ya elektron vergi hesab-faktura təqdim etmək;

• Qanunla nağd qaydada həyata keçirilməsi məhdudlaşdırılan əməliyyatların yalnız nağdsız qaydada həyata keçirilməsini təmin etmək.

Bununla belə, **qeyri-rezident şəxsin təyin etdiyi vergi agentinin** təyin olunduqdan sonra **30 gün ərzində** vergi orqanlarına Vergilər Nazirliyinin müəyyən etdiyi formada **arayışın təqdim edilməsi ilə** bağlı öhdəliyi müəyyən edilmişdir.

Vergi ödəyiciləri hüquqlarından istifadə etməklə öz vəzifələrini lazımi qaydada icra edərsə, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş maliyyə sanksiyaları və cərimələrlə rastlaşmazlar.

